

Strategie rozvoje
Muzea v přírodě Vysočina
na roky 2024 až 2033

kontakt:

Národní muzeum v přírodě

Palackého 147

756 61 Rožnov pod Radhoštěm

+420 571 757 111

muzeum@nmvp.cz

ID datové schránky 8xzf4vx

Muzeum v přírodě Vysočina

Příčná 350

539 01 Hlinsko

+420 469 326 415

Seznam použitých zkratk:

AMG	Asociace muzeí a galerií
BOZP	bezpečnost a ochrana zdraví při práci
CPO	centrální pult ochrany
ČSÚ	Český statistický úřad
ČTK	Česká tisková kancelář
DKRVO	Dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace (podpora vědecko-výzkumným institucím poskytovaná Ministerstvem kultury ČR)
EPS	elektrická požární signalizace
HMP	Hanácké muzeum v přírodě
CHKO	Chráněná krajinná oblast
ICOM	International Council of Museums
ICOMOS	Český národní komitét Mezinárodní rady památek a sídel
IP	institucionální podpora
KP	kulturní památka
MAS	místní akční skupina
MK ČR	Ministerstvo kultury ČR
MMR ČR	Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky
MPV	Muzeum v přírodě Vysočina
MPZ	Muzeum v přírodě Zubrnice
NMvP	Národní muzeum v přírodě
NPÚ	Národní památkový ústav
OON	ostatní osobní náklady
ORP	obec s rozšířenou působností
PD	projektová dokumentace
PZTS	poplachový zabezpečovací a tísňový systém
SO ORP	správní obvod obce s rozšířenou působností
TIC	turistické informační centrum
TLK	tradiční lidová kultura
UNESCO	Organizace OSN pro vzdělání, vědu a kulturu
ZO ČSOP	základní organizace Českého svazu ochránců přírody
ZTP	průkaz se zvlášť těžkým postižením
ZTP/P	průkaz se zvlášť těžkým postižením s průvodcem

Obsah

1	ÚVOD	5
2	ANALYTICKÁ ČÁST	6
2.1	VYHODNOCENÍ VNITŘNÍHO PROSTŘEDÍ	7
2.1.1	Organizace, řízení a lidské zdroje	7
2.1.2	Sbírkotvorná činnost a péče o sbírky	9
2.1.3	Prezentace (expozice muzea v přírodě, výstavní činnost, programová nabídka)	11
2.1.4	Vědecko-výzkumná činnost	13
2.1.5	Správa budov, provoz	14
2.1.6	Poskytování veřejných služeb	19
2.1.7	Investiční činnost a stavebně-rekonstrukční práce	24
2.1.8	Bezpečnost (kamerové systémy, EZS, EPS, ochrana měkkých cílů, krizový plán aj.)	26
2.1.9	Ekonomika	26
2.2	VYHODNOCENÍ VNĚJŠÍHO PROSTŘEDÍ	28
2.2.1	Porovnání MPV v rámci muzejního sektoru v ČR s důrazem na pozici mezi ostatními muzejními institucemi a muzei v přírodě	28
2.2.2	Analýza stakeholderů – zainteresovaných skupin	29
2.2.3	Analýza charakteristiky destinace z pohledu dopravní a turistické infrastruktury	30
2.2.4	Analýza MPV jako atraktivity cestovního ruchu v daném území a jeho ukotvenost v daném regionu a v kontextu okolních institucí	34
2.2.5	Analýza relevantních strategických dokumentů	37
2.2.6	Vnější obraz MPV, propagace a marketing	38
2.3	SWOT ANALÝZA	41
3	NÁVRHOVÁ (PLÁNOVACÍ) ČÁST	42
3.1	POSILÁNÍ A VIZE	42
3.2	PILÍŘE ROZVOJE, GLOBÁLNÍ A DÍLČÍ CÍLE	42
1.	Posílení pozice MPV	43
2.	Paměťová funkce	45
3.	Vědecko-výzkumná funkce	48
4.	Vzdělávací funkce	49
5.	Zážitková funkce	51
6.	Organizace, řízení, lidské zdroje	54
7.	Investice a provoz	55
4	IMPLEMENTAČNÍ ČÁST	57

1 Úvod

Předkládaná *Strategie rozvoje Muzea v přírodě Vysočina* (dále také MPV) je historicky první strategický dokument MPV, které je od roku 2018 jednou ze čtyř organizačních složek Národního muzea v přírodě, s.p.o. (dále také NMvP). Tato strategie vzniká současně se strategiemi pro všechny organizační složky NMvP a se zastřešující strategií celé organizace.

Některé oblasti jsou více rozpracovány v dílčích strategiích pro jednotlivá organizační složky NMvP jako je tato, některé naopak v zastřešujícím dokumentu *Strategie rozvoje Národního muzea v přírodě na roky 2024 až 2033* (např. oblast metodického vedení všech organizačních složek, výzkumná činnost aj.), oba dokumenty se na sebe navzájem odkazují.

Cílem dokumentu je důkladně analyzovat východiska pro další rozvoj Muzea v přírodě Vysočina a, na základě řady participativních setkání, workshopů a diskusí, definovat strategické směřování této organizační složky na další desetiletí. Dokument obsahuje hierarchii vize, cílů a opatření, včetně měřitelných indikátorů, dále také implementační část pro zajištění naplňování strategie v praxi. Přitom navazuje na nadřazenou *Strategie rozvoje Národního muzea v přírodě na roky 2024 až 2033*.

Proces zpracování dokumentu vychází z metodiky vydané vládou ČR¹, a zároveň sleduje tradiční metodický přístup na bázi strategického plánování s rozlišením analytické a návrhové části, s doplněním o systém implementace (hodnocení a monitoring). Při zpracování analytické části je důraz kladen na aplikaci široké škály metod pro vytvoření robustního argumentačního podkladu pro formulaci návrhové části strategie.

Obr. 1 Proces zpracování strategie dle Metodiky Ministerstva pro místní rozvoj České republiky (dále také MMR ČR)

Zdroj obrázku: MMR ČR (2018). Metodika přípravy veřejných strategií.

¹ MMR ČR (2018). Metodika přípravy veřejných strategií. Dostupné online: <https://www.mmr.cz/cs/microsites/portal-strategicke-prace-v-ceske-republice/nastroje-a-metodicka-podpora/vystupy-projektu>.

2 Analytická část

Krátce k historii a podstatě muzea – věcný úvod

Historie Muzea v přírodě Vysočina je spojena s jeho zakladatelem – dobrovolným pracovníkem památkové péče Ludškem Štěpánem, který své aktivity zaměřoval na ochranu kulturních památek lidového stavitelství v Pardubickém kraji. Na výjimečný rozsah hodnotných památkových objektů v obci Vysočina na Hlinecku upozornil v polovině 60. let 20. století také PhDr. Jaroslav Herout. Aktivity Ludška Štěpána byly podpořeny odborem kultury Okresního národního výboru v Chrudimi. Založení muzea souvisí se záchranou významných lidových a technických staveb z 18. až 20. století na území národopisné oblasti České a Moravské Horácko, Chrudimsko, Litomyšlsko, Poličsko, Havlíčkobrodsko, Vysokomýtsko a Žďársko. V letech 1982–2018 tvořilo pod názvem Soubor lidových staveb Vysočina součást Národního památkového ústavu (dále také NPÚ). Soubor lidových staveb Vysočina – expoziční areál Veselý Kopec byl dne 9. prosince 2003 prohlášen Ministerstvem kultury České republiky za kulturní památku. Muzeum v přírodě Vysočina je od 11. 12. 2018 součástí Národního muzea v přírodě, příspěvkové organizace Ministerstva kultury České republiky, společně s Hanáckým muzeem v přírodě, Muzeem v přírodě Zubrnice a Valašským muzeem v přírodě.

Muzeum v přírodě Vysočina významným způsobem přispívá k záchraně a prezentaci dokladů hmotné i nehmotné lidové kultury České republiky. Je jednou z největších expozicí lidového stavitelství v ČR a největší v oblasti historických hranic Čech a Moravy. Skládá se z expozičního areálu Veselý Kopec, památkové rezervace lidové architektury Betlém Hlinsko a objektu vodního kovacího hamru ve Svobodných Hamrech.

Expoziční areál na **Veselém Kopci** představuje bydlení a způsoby obživy drobných zemědělců v období od poloviny 19. století do poloviny 20. století v původním krajinném prostředí. Významná je kolekce technických staveb na vodní pohon. První expozice byla návštěvníkům zpřístupněna v roce 1972 v soukromém objektu čp. 4. Prvním velkým transferovaným a obnoveným objektem se stala polygonální stodola ze Sádka u Poličky.

Památková rezervace **Betlém v Hlinsku** je unikátním urbanisticko-architektonickým souborem roubených i zděných domků drobných řemeslníků pocházejících z období od druhé poloviny 18. století. Se záchranou celku Betlém bylo započato v roce 1989, první objekty byly zpřístupněny v roce 1993. Důležitý mezník rozvoje muzea je spojen s rokem 1990, kdy bylo 16 původních domků v Betlémě prohlášeno za nemovité kulturní památky. Následně v roce 1995 byla na území města vyhlášena památková rezervace lidové architektury Betlém.

Vodní kovací hamr ve **Svobodných Hamrech** byl obnoven na místě původního hamru. Významná technická památka na vodní pohon dokládá tradiční způsob zpracování železné rudy.

Muzeum v přírodě Vysočina je v kontextu prováděné systematické identifikace a dokumentace tradiční lidové kultury od roku 2004 pověřeným Regionálním pracovištěm v Pardubickém kraji.

2.1 Vyhodnocení vnitřního prostředí

2.1.1 Organizace, řízení a lidské zdroje

Organizační struktura MPV je tvořena ředitelkou a třemi odděleními: provozně-ekonomickým, oddělením odborné činnosti a oddělením technické údržby. Tato struktura doznala změn zejména v prvním roce existence Národního muzea v přírodě, kdy byla původní dvě oddělení – návštěvnického provozu a údržby reorganizována do tří výše zmíněných. Ve stejném období došlo také k navýšení počtu fyzických zaměstnanců, a také průměrného přepočteného evidenčního počtu zaměstnanců. Od roku 2020 je organizační struktura i počet zaměstnanců stabilní s mírným nárůstem. Vzhledem k tomu, že změna organizační struktury vyšla z podnětu MPV samotného, její současná podoba se jeví jako vyhovující. Přepočtený počet stálých zaměstnanců byl pro rok 2022 19,1. Tento přepočtený počet v roce 2022 vzrostl pouze dočasně a je předpokládáno jeho opětovné snížení na 18,7 v roce 2023.

Průměrný věk zaměstnanců MPV dosahoval v únoru 2023 téměř 49 let. V organizační struktuře byli mezi 21 fyzickými zaměstnanci zastoupeni čtyři starší 60 let. Průměrná délka trvání pracovního poměru je více než patnáct let. Více než polovina zaměstnanců působí v MPV přes deset let.

Tabulka 1 Vývoj průměrného přepočteného evidenčního počtu zaměstnanců

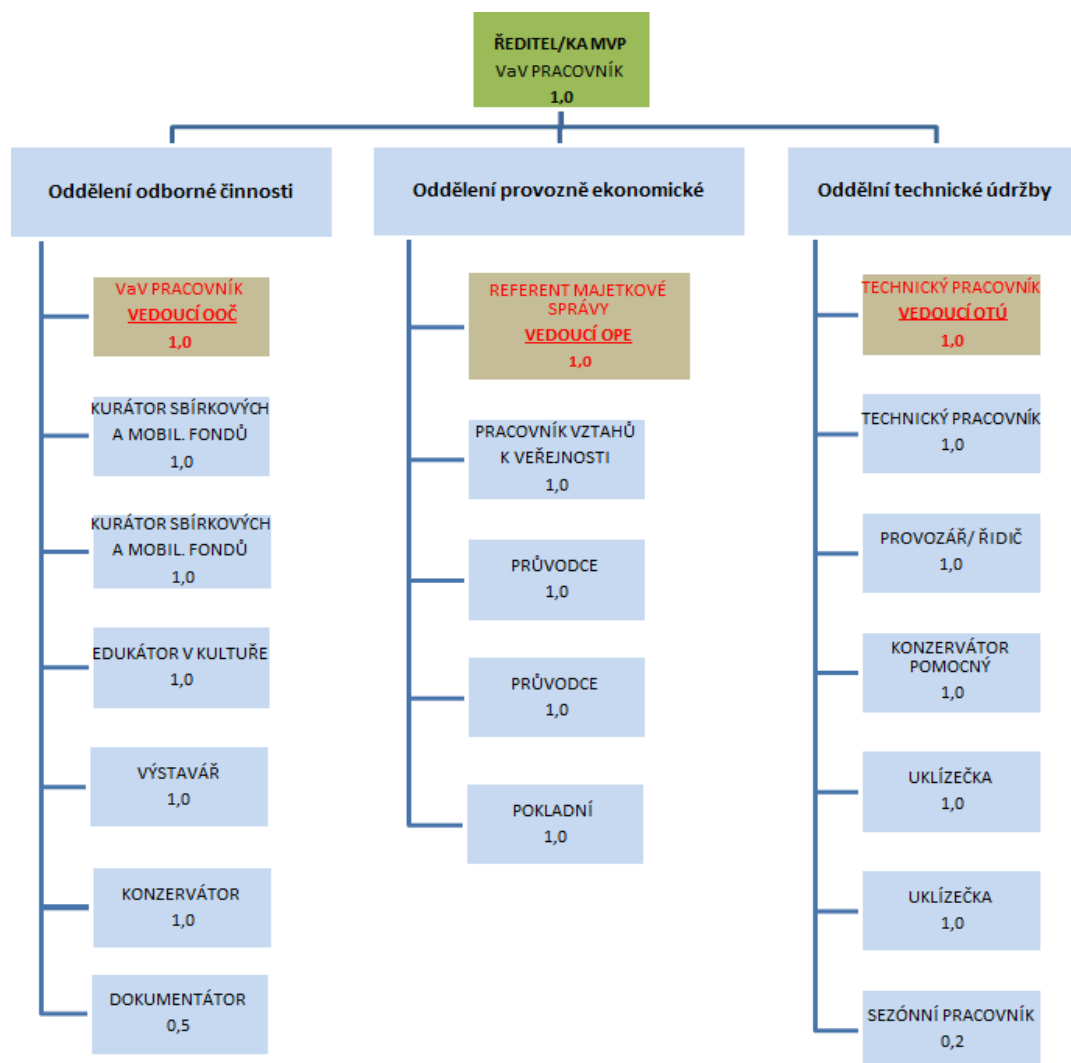
Rok	2019	2020	2021	2022
Průměrný přepočtený evidenční počet zaměstnanců	18,3	18,3	18,5	19,1

Zdroj: Evidence MPV.

Zaměstnanci využívají pevné i pružné pracovní doby dle druhu práce. V MPV nedochází v posledních letech téměř k žádné fluktuaci zaměstnanců. Je zde stabilní pracovní tým, ochotný v případě potřeby plnit úkoly i mimo rámec své pracovní náplně. Externí pracovníky MPV nevyužívá. Z ostatních osobních nákladů (dále také OON) jsou hrazeny náklady na sezónní průvodce a pokladní. Problémem zůstává nedostatek průvodců v cizích jazycích, s rozvojem informačních technologií se však nabízí nová řešení (např. audioprůvodce v různých jazycích v mobilní aplikaci).

Z hlediska počtu zaměstnanců existuje u MPV přirozený požadavek na jeho navýšení. Organizační složka má zájem o navýšení úvazku na pozici dokumentátora (z 0,5 na 1,0). Pozice konzervátora je obsazena od května 2023 pouze na poloviční úvazek, v dohledné době bude třeba tento stav řešit z důvodu důchodového věku pracovníka. Původní pozice tesaře nyní není obsazena, a je nahrazena pozicí pomocného konzervátora, který zajišťuje údržbu, drobné opravy, včetně jednoduchých konzervátorských činností (pozice je obsazena do konce roku 2023). Výhledově organizační složka usiluje o zrušení pozice tesaře, jehož práci mohou zajistit externě okolní firmy formou služby, a o nahrazení pozicí druhého konzervátora.

Obr. 2 Organizační struktura MPV

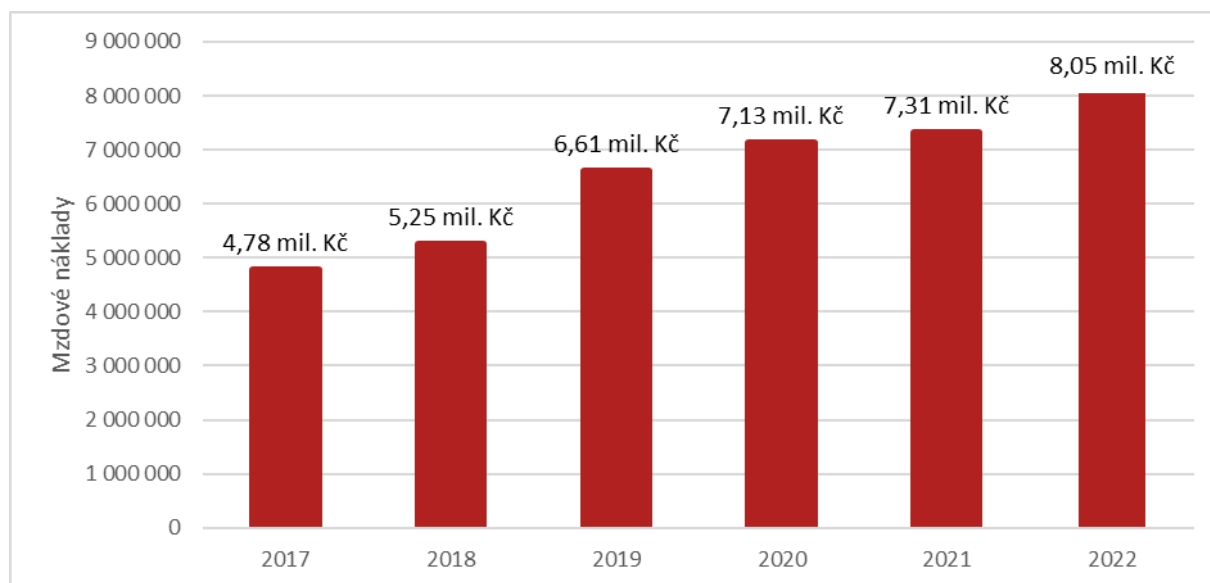

Zdroj: Evidence MPV.

Pracovník pro vztah s veřejností je zároveň vedoucí provozu a průvodce v areálu Veselý Kopec. Výhledově je uvažováno o rozdělení těchto pozic. Obdobný stav kumulace pracovních činností nastává i u pracovníků Oddělení odborné činnosti.

Řešením některých personálních problémů je provádění vybraných činností (např. úklid, péče o zahrádky) formou **outsourcingu** za předpokladu, že organizační složka na tyto činnosti získá finanční prostředky. Dílčí nárůst počtu zaměstnanců se projevil také v růstu mzdových nákladů. Navýšení mezd v souvislosti se vznikem NMvP, a tím změnou zařazení zaměstnanců, je zaměstnanci hodnoceno kladně. Existuje však zmiňovaný problém s finančním ohodnocením pracovníků technických profesí, kteří jsou zařazeni do nižších platových tříd. Jejich nižší plat bohužel není možné dostatečně kompenzovat osobním ohodnocením. Existuje tak riziko jejich odchodu.

Graf 1 Vývoj mzdových nákladů Muzea v přírodě Vysočina

Zdroj: Evidence NMvP a MPV.

Dobrovolnictví není v současnosti v MPV systematicky využíváno. Příležitostně dochází do Muzea v přírodě Vysočina absolvovat praktickou výuku například studenti. Muzeum doplňuje potřebné dobrovolníky a demonstrátory z řad rodinných příslušníků zaměstnanců. Je patrný také postupný odchod starší generace řemeslníků a zemědělců z okolí MPV, kteří měli znalosti, o něž se s návštěvníky muzea dělili.

Mezi výzvy, kterým bude MPV čelit v této oblasti, je zejména zajištění dostatečného počtu zaměstnanců a jejich generační obměna. Ta bude příležitostí pro zajištění lépe jazykově vybavených zaměstnanců. Komplikací bude v tomto ohledu nízké platové ohodnocení, zejména u začínajících pracovníků a vybraných profesí. V souvislosti s fyzicky náročnými pracemi bude nutné zajistit pracovníky, kteří je bez zásadních omezení zvládnou, případně zvážit outsourcing a citlivé zapojení technologií.

2.1.2 Sbírkotvorná činnost a péče o sbírky

Sbírkotvorná činnost MPV se zaměřuje na geografickou oblast etnografických regionů České Horácko a část Moravského Horácka, tedy Hlinecko, Chrudimsko, Litomyšlsko, Poličsko, Havlíčkobrodsko, Vysokomýtsko a Žďársko. Orientuje se na dokumentaci období 19. století až 80. let 20. století. Sbírka je evidována v Centrální evidenci sbírek muzejní povahy od prosince 2002. Je tvořena jednou podsbírkou s názvem Podsírka etnografická, která je od roku 2020 rozdělena do deseti skupin: Domácnost; Hračky a loutky; Řemesla; Zemědělství a zpracování plodin; Religiozita; Písemnosti a tisky; Současná řemeslná tvorba; Textil; Zvykoslovné předměty a Ostatní. Zaměřuje se na shromažďování vybavení domácnosti, lidového nábytku, zemědělských předmětů, strojů, řemeslných dílen, zvykoslovných předmětů, lidového umění, lidového oděvu i interiérového textilu aj.

V letech 2019-2022 byla sbírka MPV rozšiřována o sbírkové předměty pro existující expozice, výrobky Nositelů tradic lidových řemesel a další. Převážná většina z nich byla pořízena formou darů nebo vlastním sběrem pracovníky organizační složky. Ti vyhledávají potřebné sbírkové předměty, a to i duplicitně do pomocného sbírkového fondu. Multiplicitní zastoupení sbírkových předmětů jednoho druhu je specifickým znakem sbírek muzeí v přírodě. Problematické je získávání zejména součástí

lidového oděvu v důsledku vymizení tradice jeho nošení. Pro rozšiřování sbírky MPV nákupy je v souladu s **Koncepcí sbírkotvorné činnosti Národního muzea v přírodě na léta 2021–2025** vyčleněno 20 až 25 tis. Kč ročně. Koncepční rozvoj sbírky do jisté míry zajišťuje pětičlenný Poradní sbor pro sbírkotvornou činnost MPV.

Tabulka 2 Počet sbírkových předmětů a akvizice do sbírky MPV

	2019	2020	2021	2022
Počet sbírkových předmětů	4 587	4 920	5 441	5 546
Akvizice	241	333	521	105

Zdroj: evidence NMvP/MPV.

MPV postrádá centrální depozitář. Přibližně 2500 sbírkových předmětů ze sbírkového a pomocného a fondu MPV je uloženo přímo v expozicích, další se nachází z hlediska uložení a vybavení v nevyhovujících prostorách objektů MPV (např. půda správní budovy a další veřejnosti nepřístupné místnosti v objektech muzea) a pronajatých či vypůjčených prostorách (budovy městského úřadu a finančního úřadu). Pro účely zřízení centrálního depozitáře byly vybrány prostory objektu finančního úřadu ve Wilsonově ulici čp. 834 v Hlinsku, který má muzeum ve výpůjčce. Předpokládá se, že budova zůstane v majetku státu. Snahou je proto změna příslušnosti hospodaření pod NMvP. Tato změna je zásadní pro získání dotace na přestavbu objektu a vybavení depozitárních prostor.

MPV disponuje **konzervátorskou dílnou** ve vlastních prostorách (Betlém čp. 182). V případě zřízení centrálního depozitáře je plánováno její přesunutí do zmíněného objektu finančního úřadu. V současné době disponuje organizační složka jedním úvazkem pro konzervátora. Avšak vzhledem k počtu památkově chráněných objektů, sbírkových předmětů a plánu zřízení nového depozitáře by bylo vhodné zaměstnávat dva konzervátory s celými úvazky. Konzervátorské práce po konzultaci s konzervátorem provádějí také pracovníci na technických pozicích.

V souvislosti se zřízením NMvP a přechodem jednotlivých institucí na společné elektronické evidenční systémy začalo MPV v roce 2020 využívat **elektronický evidenční databázový systém Bach**. Pro digitalizaci sbírky je problémem absence prostor pro pořizování fotodokumentace, která by měla být vyřešena zřízením centrálního depozitáře s prostory pro fotografický ateliér. Toto řešení je vhodné zejména s ohledem na omezení manipulace se sbírkovými předměty.

Objekty lidového stavitelství nejsou vedeny jako sbírkové předměty. Pro ošetřování těchto objektů ve správě MPV, ve snaze vyhubit škůdce, existuje harmonogram, podle něhož jsou ošetřovací práce prováděny. Nebezpečím pro tyto objekty je jak hmyz, tak houby, u vybraných objektů i zatékání povrchových vod při intenzivních srážkách.

Mimo sbírkotvornou činnost a péči o sbírky spravuje MPV jako další dokumentační a studijní fondy také fotoarchiv a stavebně-technickou dokumentaci.

V oblasti sbírkotvorné činnosti bude důležitým úkolem zajištění vyhovujících prostor, přičemž rekonstrukce objektu Wilsonova 834 bude zásadním projektem MPV v nejbližších letech. Po rekonstrukci a zajištění novým vybavením by měl objekt sloužit jako depozitář, konzervátorská dílna, digitalizační a další prostory. Přesun a ošetření sbírek bude klást důraz na personální posílení činností konzervátora a dokumentátora.

2.1.3 Prezentace (expoze muzea v přírodě, výstavní činnost, programová nabídka)

Expoziční areály

MPV představuje nejrozsáhlejší expozici lidového stavitelství na historickém území Čech. Ve svých expozičních areálech nabízí pět prohlídkových okruhů, tři základní a dva doplňkové. V expozičním areálu Veselý Kopec je pro návštěvníky připravený stejnojmenný prohlídkový okruh. Z hlediska návštěvnosti jednotlivých expozičních areálů představuje tento zcela zásadní roli, jeho podíl na celkové návštěvnosti MPV se pohybuje okolo hodnoty 90 %. V památkové rezervaci Betlém Hlinsko jsou nabízeny dva základní prohlídkové okruhy Řemeslnická obydlí a Expozice masopustních obchůzek a masek z Hlinecka. Prohlídkový okruh Betlém na dotek byl připraven pro návštěvníky se zrakovým znevýhodněním. Při podrobnějším pohledu se nabízené prohlídkové okruhy vyznačují následujícími charakteristikami:

Expoziční areál v památkové rezervaci lidové architektury Betlém Hlinsko

1. Prohlídkový okruh **Řemeslnická obydlí** s délkou prohlídky 60 minut a maximálně s padesáti osobami ve skupině. Prohlídkový okruh přibližuje život a práci drobných řemeslníků typických pro Betlém v období od druhé poloviny 19. století do počátku 20. století. Obsahuje dílnu a obydlí domáckého tkalce, hračkaře, ševce, a výrobce ručně sekaných pilníků. Prohlídkový okruh je přístupný celoročně s přihlédnutím k zájmu o prohlídky dle jednotlivých období roku, ovlivněného především svátky, zejména Vánoci a Velikonocemi.
2. Prohlídkový okruh **Expozice masopustních obchůzek a masek z Hlinecka** s délkou prohlídky 45 minut a maximálně třiceti osobami ve skupině. Prohlídkový okruh nabízí expozici v domku čp. 362, která představuje tradiční kostýmy některých typických masek i dobovou atmosféru prostřednictvím fotografií a krátkého filmového dokumentu. Vystaveny jsou i vybrané dokumenty provázející zápis vesnických masopustních obchůzek a masek z Hlinecka do Reprezentativního seznamu nemateriálního kulturního dědictví lidstva UNESCO. Všechny informace, stejně jako dokumentární film, jsou v češtině a v angličtině. Součástí expozice je výtvarná dílnička pro děti. Prohlídkový okruh je přístupný celoročně.
3. Prohlídkový okruh **Betlém na dotek** s délkou prohlídky 90 až 120 minut, s maximálním počtem třicet osob, a to včetně jejich doprovodu, kdy je, vzhledem ke specificky zdravotně znevýhodněné cílové skupině, nutná rezervace prohlídky předem. Prohlídkový okruh seznamuje s historií památkové rezervace Betlém v Hlinsku. Na modelu jednoho z památkově chráněných objektů muzea je představena dispozice stavby a jeho hlavní zdobné prvky. Prohlídkový okruh přibližuje život původních obyvatel roubených domků, jejich bydlení, všední život, včetně vybraných druhů řemesel v období od poloviny 19. století do počátku 20. století.

Expoziční areál Veselý Kopec

4. Prohlídkový okruh **Veselý Kopec** s délkou prohlídky 90 minut, s možností individuální prohlídky nebo s průvodcem, prezentuje doklady lidového stavitelství v podobě roubených venkovských staveb včetně ukázek bydlení a hospodaření drobných zemědělců od poloviny 19. století do poloviny 20. století. Součástí prohlídky jsou i technické památky na vodní pohon. Prohlídkový okruh je přístupný pouze v období od dubna do října s výjimkou akcí spojených s adventem a masopustem.

Expoziční areál vodní kovací hamr Svobodné Hamry

5. Prohlídkový okruh **Vodní kovací hamr ve Svobodných Hamrech** s délkou prohlídky 15 minut a s maximálně dvaceti osobami ve skupině prezentuje vybavení hamru doplněné o drobné kovářské nářadí a rozpracované výkovky, v mlýnici doklady starého českého mlynářství. Prohlídkový okruh je přístupný pouze ve vybrané dny v období od května do září. Omezením je snížená možnost bezbariérového vstupu, absence WC, z hlediska provozu pak nedostatek průvodců pro standardní otevírací dobu.

Všechny okruhy jsou přístupné také psům s náhubkem a vodítkem. Pro organizované skupiny je nutná rezervace předem. Prohlídku exteriérů a vybraných interiérů areálů je možné absolvovat i online zdarma díky virtuálním prohlídkám umístěným na webových stránkách muzea. Cílem virtuálních prohlídek je pozvánka k osobní návštěvě muzea.

V expozičních areálech a prohlídkových okruzích mohou návštěvníci využít QR kódy pro získání potřebných informací, u masopustního prohlídkového okruhu mají rovněž k dispozici promítání filmů. Do budoucna se zvažuje využití dalších moderních technologií, jako například aplikace v mobilním telefonu apod. Nelze ovšem očekávat radikální odklon od tradičních forem prezentace.

Výstavní činnost

Výstavy tematicky doplňují expozice a jejich každoroční úpravy. Prezentují jevy tradiční lidové kultury a jsou prostředkem k představení výsledků práce odborných pracovníků organizační složky. Na realizaci některých výstav spolupracuje MPV také s vybranými partnery, např. pravidelná výstava výtvarného oboru Základní umělecké školy v Hlinsku.

Pro výstavní činnost jsou určeny objekty v:

1. expozičním areálu Betlém Hlinsko čp. 178 v ulici Veleslavínova a objekt čp. 362 v ulici Příčná, v podobě dvou místností v přízemí o rozloze 140 m²;
2. expozičním areálu Veselý Kopec na statku z Mokré Lhoty s rozlohou 200 m² (bývalý chlív s cihlovými klenbami a půdou (blíže o těchto prostorech viz kapitola 2.2.5 Správa budov, provoz).

Programy (pro veřejnost, edukační)

Program MPV **pro veřejnost** je pravidelně zaměřen na prezentaci **tradičních projevů lidové kultury a vybraná období roku** – doba adventní, vánoční, velikonoční, regionálně specifická řemesla a zemědělství včetně prodeje jejich produktů prostřednictvím jarmarků, které patří k nejvíce navštěvovaným programům. Návštěvníci oceňují také zážitkově orientované akce, např. prezentace tradičních řemesel a technologií nebo zemědělství, kde si mohou určité činnosti sami vyzkoušet. Návštěvníci tyto akce navštěvují stabilně a s kladným ohlasem, pozitivně je vnímáno zapojování nositelů tradic lidových řemesel do programů (MPV má k nim blízko mj. díky své funkci Regionálního pracoviště tradiční lidové kultury). Dále se MPV zapojuje do celorepublikových programů, např. Muzejní noc a Den architektury.

Muzeum celoročně **nabízí edukační programy pro školy a jiné zájmové skupiny, včetně seniorů, pod zastřešujícím názvem Živá historie.**

Nabídka edukace obsahuje programy Avatar aneb Proč chránit nehmotné dědictví; Betlém školám; Betlém vánoční; Jak se dříve stavělo aneb Od stromu až k domu; Lidová strava aneb Co člověku šmakuje, tím se neotráví; Masopust držíme; Povídky, pověsti a vyprávění; Rodokmen aneb Zpět ke kořenům; Sviť, měsíčku, sviť, ať mi šije nit; Tajemství staré půdy; Velikonoce na Betlémě; Za císaře pána; Na frontách první světové války. Nutno však zdůraznit, že **edukační programy nemají stanovené termíny a jsou realizovány na objednávku**, vyjma těch vázaných vybraná období roku (Vánoce a Velikonoce).

Pro edukační činnost jsou určeny objekty v expozičním areálu Betlém Hlinsko:

1. objekt čp. 178 na ulici Veleslavínova s kapacitou 30 osob, k dispozici je i šatna, kuchyňka a WC;
2. objekt čp. 362 v ulici Příčná s kapacitou 25 osob v místnosti v podkroví, k dispozici je dataprojektor a WC. (O prostorech více viz kapitola 2.1.5 Správa budov, provoz.).

V plánu je uvolnění nových prostor pro edukační účely díky přesunu části sbírek do nového depozitáře.

Během let 2020 a 2021 došlo kvůli epidemiologické situaci a zrušení většiny programů pořádaných v průběhu roku k významnému rozšíření pořádání komentovaných prohlídek a workshopů v rámci programu Veselý Kopec patří dětem a jejich rodičům. Zajímavou nabídku pro klíčovou skupinu rodin s dětmi v rámci tohoto programu tvoří herní plán, podle kterého lze samostatně procházet mezi objekty a děti mají za úkol hledat odpovědi na otázky, které vedou k rozluštění tajenky a získání drobné odměny.

V roce 2020 byly vytvořeny nové **informační cedule na stavebních objektech MPV** – v českém a anglickém jazyce, vč. mapy a QR kódu. Na webových stránkách jsou všechny informace poměrně přehledně uvedeny, pouze v úvodu webové prezentace schází informace o prohlídkovém okruhu Vodní kovací hamr ve Svobodných Hamrech.

Veškeré kulturní aktivity organizují a zajišťují zaměstnanci MPV, finančně jsou pokryty z prostředků muzea, Odboru regionální a národnostní kultury Ministerstva kultury ČR, případně Pardubického kraje. Na části akcí se podílejí spolupracující organizace (personálně i materiální pomocí).

Výstavní činnost a program je ve vztahu k počtu zaměstnanců odpovídající, výzvou je jejich strategické pojetí do budoucna ve vztahu k technologickým trendům a potenciálnímu zvyšování počtu zahraničních návštěvníků. S ohledem na prostorové limity dalšího rozšiřování areálu se nabízí možnost soustředit se na zlepšení návštěvnického zážitku a prohlubování kvality prezentace, například v oblasti edukační činnosti (v návaznosti na rozšiřování edukačních prostor), nebo lepším propojením areálů a prodloužením návštěvy. Jako pozitivní se jeví nastavená spolupráce s nositeli tradiční lidové kultury a celou řadou dalších stakeholderů na realizaci pestré nabídky programů.

2.1.4 Vědecko-výzkumná činnost

Muzeum v přírodě Vysočina do roku 2019 působilo v oblasti vědy a výzkumu pouze na bázi vlastních aktivit, neboť nemělo jako památkový objekt v náplni činnosti vědu a výzkum. Odbornou činností se takto zabývali tři pracovníci. MPV se přesto dlouhodobě věnuje identifikaci a interpretaci tradiční lidové kultury a je významným partnerem Ministerstva kultury ČR, Národního ústavu lidové kultury ve Strážnici a Pardubického kraje. Co je však ještě důležitější, je skutečnost, že se stalo v tomto smyslu respektovanou partnerskou institucí pro samotné nositele tradiční lidové kultury (dále také TLK) – na základě vládního usnesení o naplňování Koncepce účinnější péče o tradiční lidovou kulturu z roku 2003 se MPV stalo **regionálním pracovištěm pro tradiční lidovou kulturu v Pardubickém kraji**.²

Na počátku existence pověřeného regionálního pracoviště v Pardubickém kraji se muzeu podařilo získat pro spolupráci kolegyně a kolegy z ostatních muzeí v kraji, kteří pomáhají dokumentovat TLK. Dalším důležitým cílem činnosti regionálního pracoviště bylo zřízení krajského Seznamu nemateriálních statků tradiční lidové kultury Pardubického kraje na základě Úmluvy o zachování nemateriálního kulturního dědictví (2003). V současné době se na něm nachází celkem deset statků, přičemž čtyři statky jsou zapsané i na národním seznamu a dva dokonce na Reprezentativním seznamu

² Díky uvedené koncepci byla v jednotlivých krajích postupně vytvářena pověřená regionální pracoviště. Ve všech krajích se jimi stala muzea, jejichž zřizovatelem jsou krajské úřady. Výjimkou je jen Pardubický kraj, kde se regionálním pracovištěm stalo Muzeum v přírodě Vysočina.

nemateriálního kulturního dědictví lidstva **UNESCO** (Vesnické masopustní obchůzky a masky z Hlinecka 2010, Východočeské loutkářství 2016).

V roce 2019 byl nastaven **základní střednědobý plán vědeckovýzkumné činnosti** spočívající ve stanovení témat pro jednotlivé odborné pracovníky včetně předpokládaných výstupů.

V roce 2022 jako první ze tří organizačních složek přesunutých z NPÚ do NMvP se kolektiv MPV zapojil do čerpání institucionální podpory dlouhodobého koncepčního rozvoje výzkumné organizace poskytované Ministerstvem kultury (IP DKRVO) a vydal odbornou knihu³. Publikace byla vydána k 50. výročí vzniku organizace a nese název *Půlstoletí Muzea v přírodě Vysočina: Od záchrany lidových staveb in situ k muzeu v přírodě*⁴. Pracovníci MPV mimo to publikují v odborných časopisech.

Zaměstnanci se také účastní **konferencí, seminářů a přednáškové činnosti** (např. referát M. Křivanové *Len na Veselém Kopci: Pěstování a zpracování* na Mezinárodní konferenci Etnologické experimenty 2023 aneb Jak se co dělá nebo referát I. Vojancové *Symbolika barev na masopustních maskách z Hlinecka* aj.), a též pořádají i vlastní konference (v roce 2021 *Konferenci k výročí zápisu vesnických masopustních obchůzek a masek z Hlinecka na seznam UNESCO*, v roce 2022 konferenci *Nositelé nemateriálního kulturního dědictví a paměťové instituce* pod záštitou ministra kultury Mgr. Martina Baxy a České komise pro UNESCO).

Muzeum má ustavenou **vědeckou radu**, která má celkem 9 členů, jimiž jsou jak zaměstnanci NMvP, tak externisté. Cílem vědecké rady je vyjadřovat se k problematice koncepčního rozvoje muzea, jeho odborných a popularizačních aktivit, k otázkám týkajícím se vědecko-výzkumné činnosti a případně dalším otázkám předloženým ředitelem NMvP nebo vedoucím MPV.

MPV se dlouhodobě zabývá vědecko-výzkumnou a odbornou činností a plní významnou roli jako pověřené Regionální pracoviště pro tradiční lidovou kulturu Pardubického kraje. Od roku 2019 je tato činnost zařazena do institucionální podpory dlouhodobé koncepce rozvoje výzkumné organizace v rámci NMvP, s podporou vlastní vědecké rady. Muzeum v přírodě Vysočina se v roce 2022 zapojilo do DKRVO zpracováním své první odborné publikace. Podobně jako u ostatních organizačních složek NMvP je však výzvou do budoucna zkvalitňování výsledků výzkumu dle platné metodiky hodnocení vývoje a inovací, důraz na vědeckou výchovu odpovědných zaměstnanců, a účinnějšího synergického propojení výsledků výzkumu a jejich užití pro prezentaci v rámci expozičních areálů, populárně-naučné literatury, a v neposlední řadě i odborné literatury.

2.1.5 Správa budov, provoz

2.1.5.1 Provoz jednotlivých areálů a budov

Muzeum v přírodě Vysočina spravuje celkem 52 objektů, z nichž většina (38,5 – tj. 74 %) jsou objekty s expozicí pro návštěvníky, tzn. plní hlavní poslání muzejní instituce směrem k veřejnosti. Dalších 9,5 objektů slouží provozním účelům (kancelářské prostory, depozitář apod.) a 4 jsou dlouhodobě pronajímány (z toho 3 přístupné pro návštěvníky jako prodejny či restaurace). MPV nemá žádný objekt nevyužitý, prázdný či rozložený, **všechny stavební objekty jsou v dobrém stavu a plní svoji funkci.**

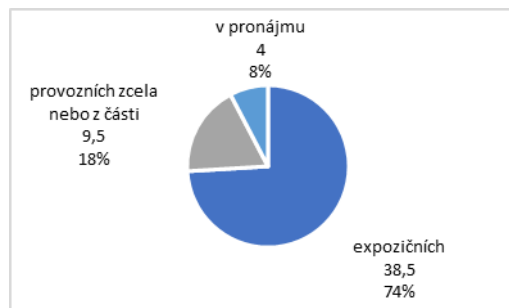
³ Výsledek druhu B dle Hodnocení výzkumných organizací a hodnocení programů účelové podpory výzkumu, vývoje a inovací dle Metodiky M17+ Rady pro výzkum, vývoj a inovace – odborného a poradního orgánu vlády České republiky.

⁴ KŘIVANOVÁ, Magda et al. *Půlstoletí Muzea v přírodě Vysočina: od záchrany lidových staveb in situ k muzeu v přírodě*. Vydání první. Rožnov pod Radhoštěm: Národní muzeum v přírodě, 2022. ISBN 978-80-87210-93-2.

Objekty jsou pravidelně opravovány, v letech 2019–2022 byly téměř na všech provedeny drobné či větší opravy (nejvýznamnější investice a opravy viz kap. 2.1.7 Investiční činnost a stavebně-rekonstrukční práce).

Tabulka 3 Celkový počet stavebních objektů evidovaných MPV a jejich využití

Celkem objektů ve správě MPV:		52
z toho	zcela expozičních	38,0
	částečně expozičních	0,5
	provozních zcela nebo z části	9,5
	z toho cizích provozních	2
	v pronájmu	4
	nevyužívaných	0
	rozebraných	0
	cizích expozičních	0

Zdroj: Evidence NMvP/MPV.

Rozšiřování areálů MPV je omezeno zejména prostorem a **vlastnictvím pozemků**, kdy na Veselém Kopci má některé pozemky pronajaty od soukromých vlastníků a platí za ně nájem. Absence vlastních pozemků je pro MPV limitující pro případný další rozvoj areálů Veselý Kopec i Betlém Hlinsko. Stejně tak je omezujícím faktorem přítomnost soukromých budov na pozemcích mezi parkovištěm a pokladnou na Veselém Kopci, což společně s přeplněným placeným parkovištěm nedělá na návštěvníky dobrý první dojem, avšak MPV nemá mnoho možností tyto věci ovlivnit.

Dále je do určité míry problematické provozovat areály, které **nejsou oplocené** a je zde vyšší riziko vandalizmu. Také je nutné provádět kontroly návštěvníků, zda nevstupují do areálu za účelem prohlídky bez zakoupení vstupenky. Vše je zatím řešeno operativně bez zásadních problémů.

Areál Veselý Kopec

Areál **Veselý Kopec** disponuje 33 stavebními objekty, přičemž celý areál (exteriéry) je volně přístupný veřejnosti a prochází jím veřejná komunikace, tudíž jej nelze oplotit. Dle návštěvního řádu může veřejnost procházet pouze po veřejné komunikaci. V jednom z objektů v areálu se nachází pokladna, zázemí pro návštěvníky a zaměstnance, ve dvou objektech je zázemí pro účinkující na kulturních akcích a pro edukační programy (usedlost Pilných čp. 4 a chalupa z Dolního Újezdu). Jeden objekt je pronajatý pro provoz restaurace. Objekt kůlny představuje technické zázemí.

Zbývající objekty jsou v návštěvnícké sezóně (duben až říjen) zpřístupněny platícím návštěvníkům, kteří se pohybují volně po areálu a s průvodci se setkávají ve vybraných objektech nebo absolvují prohlídku celého areálu s průvodcem. V zimní sezóně jsou pořádány pravidelné akce na Vánoce a tradiční masopust, při nichž jsou otevřeny vybrané objekty areálu.

Tabulka 4 Přehled objektů ve správě MPV – areál Veselý Kopec

Název	Původ	Způsob využití			Kulturní památka
		expoziční	provozní	pronajatý	
Vstupní objekt/usedlost z Hlinecka	účelová dostavba		1		--
Špýchar – Sýpka ze Stanu	transfer	1			KP
Ovčín z Hradiště	transfer	1			KP
Výměnek s chlévem ze Stanu	transfer	1			KP
Zvonička z Jeníkova	vědecká rekonstrukce	1			--
Veselokopecská kaple	kopie	1			--
Usedlost z Lezníku	transfer a kopie	1			KP
Prasečí chlév z Jančouru	transfer	1			KP

Čtyřboká stodola z Krouny	transfer	1			KP
Usedlost čp. 4 u Pilných	originál	1			KP
Polygonální stodola ze Sádku	transfer	1			KP
Haltýř se studánkou u čp. 4	originál	1			KP
Hájenka z Kozojed	transfer	1			KP
Suška ovoce ze Stříteže	transfer	1			KP
Suška lnu z Pasek	transfer	1			KP
Včelín s dřevěnými úly z Damašku	kopie	1			KP
Vodní mlýn z Oldřetic	vědecká kopie a transfer	1			KP
Vodní pila z Dolní Sloupice	transfer	1			KP
Olejna z Damašku	kopie a transfer	1			KP
Záhřívka z Přívratu	vědecká rekonstrukce	1			KP
Stupník na tříslu z Klešic	věd. rekonstrukce a transfer	1			KP
Kůlna z Oldřetic / sekernická dílna	transfer a kopie	1			KP
Dřevěná kůlna u mlýna			1		KP
Mičkova chalupa z Herálce	transfer	1			KP
Chalupa bezzemka z Kameniček	vědecká kopie	1			--
Gregorova dílna z Herálce	kopie	1			--
Statek z Mokré Lhoty	transfer a kopie	1			KP
Kaplička ze Rváčova	transfer	1			KP
Kolářská dílna z Možděnice	transfer	1			--
Žejdlíkova truhlářská dílna	kopie	1			--
Chalupa z Dolního Újezdu	kopie	1			--
Výměnek ze Širokého Dolu – hospoda	transfer/účelově upraven			1	KP
Rumpál	vědecká kopie	1			--

Zdroj: Evidence NMvP/MPV.

Betlém Hlinsko

Areál Betlém ve městě Hlinsko je přístupný celoročně a tvoří živou, přitom tradiční a malebnou městskou část. Exteriéry areálu lze volně procházet. V památkové rezervaci Betlém Hlinsko se nachází 14 kulturních památek, z toho 13 z nich je ve správě muzea, 9 objektů je zpravidla možné navštívit celoročně s průvodcem. Ve dvou expozičních objektech jsou instalovány stálé výstavy – masopustní masky (samostatný okruh), expozice betlémů a jeden objekt je využíván pro výstavy a edukace.

Tři objekty muzea se dlouhodobě pronajímají vybraným nájemcům, kteří vhodně navazují na tradiční řemesla (tkalcovna a ruční výroba žinylky a lněných textilií, prodejna hudebních nástrojů, prodejna čajů a bylin). Tyto objekty je možné navštívit po celý rok dle otevírací doby prodejen, příp. po domluvě (tkalcovna). Dále se v lokalitě Betlém Hlinsko nachází např. základní umělecká škola, turistické informační centrum, kavárna a několik penzionů, což **vytváří živou část města s jedinečnou atmosférou**.

Tabulka 5 Přehled objektů ve správě MPV – areál Betlém Hlinsko

Název	Původ	Způsob využití			Kulturní památka
		expozice	provozní	pronajatý	
Budova správy Betlém čp. 350	originál		1		--
Betlém čp. 361	originál			1	KP
Betlém čp. 362	originál	1			KP
Betlém čp. 318	originál	1			KP
Betlém čp. 466	originál	0,5	0,5		KP
Betlém čp. 161	originál	1			KP
Betlém čp. 162	originál			1	KP
Betlém čp. 178	originál	1			KP

Betlém čp. 180	originál		1		KP
Betlém čp. 182	originál		1		KP
Betlém čp. 62	originál	1			KP
Betlém čp. 134	originál			1	KP
Betlém čp. 158	originál	1			KP
Betlém čp. 159	originál	1			KP

Zdroj: Evidence NMvP/MPV.

Kovací hamr ve Svobodných Hamrech

Objekt kovacího hamru je opětovně zpřístupněný, a to ve vybrané dny v roce (důvodem omezené otevírací doby je mj. absence zázemí pro návštěvníky a stálého průvodce). Problémem rozšíření a údržby expozičního areálu vodní kovací hamr Svobodné Hamry je, že rybník a náhon není v majetku NMvP.

Depozitární prostory, další objekty užívané muzeem

MPV využívá formou výpůjčky objekt bývalé budovy finančního úřadu v ulici Wilsonova a dále depozitář v pronajatém prostoru od Městského úřadu Hlinsko. Depozitární prostory (a další technické zázemí včetně konzervátorské dílny) v dostatečné kvalitě zatím chybí, avšak měly by být vybudovány právě v objektu Wilsonova. Tím se uvolní půdy některých expozičních objektů a stávající konzervátorská dílna v Betlémě, které budou využity pro edukační a výstavní prostory.

Tabulka 6 Přehled objektů ve správě MPV – Svobodné Hamry, objekty mimo areály

Název	Původ	Způsob využití			Kulturní památka
		expozice	provozní	pronajatý	
Svobodné Hamry:					
Vodní hamr Svobodné Hamry	vědecká rekonstrukce	1			KP
Garáž Svobodné Hamry	originál		1		--
Garáž Dřevíkov	originál		1		--
Cizí objekty:					
Wilsonova 834 - budovy FÚ	originál		1		--
Depozitář	originál		1		--

Zdroj: Evidence NMvP/MPV.

Prostory pro výstavní účely

V expozičních objektech areálů Veselý Kopec a Betlém Hlinsko jsou každoročně instalovány tisíce sbírkových předmětů. Současné jsou prezentovány výstavy z vlastní sbírky, výjimečně i výstavy zapůjčené.

Tabulka 7 Výstavní prostory MPV

Lokace	Charakteristika	Kapacita	Komentář
Veselý Kopec	Státek z Mokré Lhoty – bývalý chlév, zděná prostora s cihlovými klenbami. Půda – zajímavý prostor (využit pouze z ½), není dostatečně osvětlen	200 m ²	Využíváno pro pořádání tematických výstav čerpajících z oblasti lidové hmotné i nehmotné kultury
Betlém Hlinsko	Pickův dům čp. 178, místnost a bývalý chlév, případně půdní prostor Domek čp. 362 – dvě místnosti v přízemí	140 m ²	Využíváno pro pořádání tematických výstav čerpajících z oblasti lidové hmotné i nehmotné kultury a stálou expozici masopustu

Betlém Hlinsko	Domek čp. 466 – dvě místnosti	40 m ²	Tematická expozice betlémů
-----------------------	-------------------------------	-------------------	----------------------------

Zdroj: Evidence NMvP/MPV.

Prostory pro edukační účely

Potřebám edukačních aktivit slouží následující prostory v areálu Betlém Hlinsko, který je stěžejním areálem pro edukační činnost, mj. vzhledem k dobré dopravní dostupnosti pro školy a další zájemce. Pro rozvoj edukačních a tematických programů jsou prostory a zázemí velmi omezené, žádný z prostorů nemá dostatečnou kapacitu pro celou třídu s pedagogem a edukátorem. Případný větší multifunkční prostor by MPV mohlo využít nejen v rámci edukačních programů i pro nové způsoby prezentace, které nelze umístit do expozičních objektů (např. audiovizí, interaktivní prvky apod).

Tabulka 8 Prostory pro edukační účely

Lokace	Charakteristika	Kapacita	Komentář
Betlém Hlinsko, čp. 178	Zděný klasicistní objekt Šatna, WC, kuchyňka	Max. 25	Využíváno celoročně především pro edukační programy, odborné semináře a doprovodné programy
Betlém Hlinsko, čp. 362	Roubený objekt, místnost v podkroví, WC	Max. 20	Dataprojektor; využíváno celoročně pro edukační programy, odborné semináře a doprovodné programy
Betlém Hlinsko, čp. 161 – stodola	Roubená stodola stavebně navazující na obytnou část	Max. 15	Využíváno celoročně pro praktické ukázky řemeslných a zemědělských činností

Zdroj: Evidence NMvP/MPV.

V budoucnu je v plánu rozšířit edukační a výstavní prostory jednak do současné konzervátorské dílny Betlém čp. 182, v objektu Betlém čp. 178 bude prostor využíván kombinovaně na edukaci na výstavu.

Na Veselém Kopci byla v roce 2023 v půdním prostoru v usedlosti U Pilných čp. 4 vybudována stálá expozice a funkční tkalcovská dílna navazující na speciální komentované prohlídky o lnářství, dále je v plánu v usedlosti z Mokré Lhoty upravit půdu pro výstavní a edukační účely.

Pronájmy

MPV umožňuje pronájem prostor, nejsou však zásadním příjmem. Na Veselém Kopci se konají svatby, dále jsou pronajímány vybrané objekty dlouhodobě (prodejně hudebních nástrojů, výrobci žinyky a lněných tkanin, prodejně bylin a suvenýrů v Betlémě Hlinsko, hospodě Na Vejměnkou na Veselém Kopci). Příležitostně jsou prostory pronajímány ke komerčnímu filmování a fotografování. Zejména Veselý Kopec je vyhledávanou filmovou lokací a u pokladny areálu je umístěn informační banner o významných zde natočených filmových dílech. Přesto zůstává v komunikaci a propagaci MPV tento aspekt málo zdůrazňován, ačkoli filmový cestovní ruch v posledních letech prudce stoupá a může představovat příležitost pro přilákání nové skupiny návštěvníků.

Ekologie, energie, další provozní záležitosti

Většina stavebních objektů, které jsou ve správě organizační složky, se v topné sezóně nevytápí. Vytápí se především správní budovy (kanceláře, pokladny, konzervátorská dílna, edukační prostory, pronajímané objekty). Vzhledem k památkové ochraně většiny objektů je problematické např. zateplení, instalace fotovoltaiky apod., přesto je plánován pro všechny organizační složky NMvP projekt energetických úspor.

MPV poskytuje nádoby na tříděný odpad na Veselém Kopci, v Betlémě odpovídá za třídění město Hlinsko. Obdobné odpovědnosti platí pro péči o prostranství a zeleň. MPV pečuje o veškerou zeleň

v areálu Veselého Kopce, v Betlémě zajišťuje péči o zeleň na městských pozemcích spravovaných muzeem.

Všechny objekty spravované Muzeem v přírodě Vysočina jsou plně využívány, jsou v uspokojivém stavu a průběžně se opravují a udržují. Vzhledem k prostorovým možnostem je v plánu prozatím pouze jeden další transfer do expozičních areálů. Omezujícím faktorem pro další rozvoj je nutnost dlouhodobého pronájmu pozemků na Veselém Kopci, zabezpečení areálů bez oplocení, a nemožnost ovlivnit parkoviště. Aktuálně se řeší převod budovy Wilsonova čp. 834, Hlinsko za účelem pro zřízení depozitáře a konzervátorské dílny, čímž se uvolní prostory v Betlémě i na Veselém Kopci pro edukační a výstavní prostory. Příležitostí je také pronájem areálů jako filmového místa a projekt energetických úspor. Pro areál Betlém Hlinsko je zásadní spolupráce s městem Hlinskem pro otázky dopravy, parkování, údržby a zachování pořádku na veřejných prostranstvích.

2.1.6 Poskytování veřejných služeb

Areál Betlém Hlinsko je přístupný celoročně, areál Veselý Kopec a vodní kovací hamr ve Svobodných Hamrech jsou otevřeny sezónně. Areály MPV nejsou oploceny, exteriéry jsou tudíž volně přístupné po celý rok. Muzeum v přírodě Vysočina nabízí návštěvníkům celkem **pět prohlídkových okruhů** ve třech expozičních areálech vzdálených od sebe několik kilometrů (popis okruhů a areálů viz kapitola 2.1.3 Prezentace (expoziční muzea v přírodě, výstavní činnost, programová nabídka)).

Veselý Kopec je přístupný pro návštěvníky od dubna do října a mimo sezónu v rámci programu spojeného s oslavou Vánoc a masopustu. Expoziční areál není oplocen a prochází jím veřejná cesta a značená turistická trasa, z čehož vyplývá potenciální problém s výběrem vstupného. Na Veselém Kopci je problém řešen během akcí mobilní pokladnou na opačné straně areálu, než je pokladna stálá, a kontrolou vstupenek. To samozřejmě klade další nároky na personální zajištění.

Exteriér řemeslnických obydlí v **Betlémě Hlinsko** si návštěvníci mohou prohlédnout bez zaplacení vstupného. Prohlídka interiérů a expozic je možná pouze s průvodcem, a to celoročně od úterý do neděle a v době svátků vycházejících na pondělí. Areálu Betlém slouží jedna pokladna. Nachází se na odlehle straně od parkoviště, které bylo původně plánováno pro návštěvníky Betléma (nyní využíváno veřejností bez omezení). V areálu není umístěno mnoho směrovek na pokladnu a informace, že lze zakoupit vstupné na prohlídku s průvodcem, což může to být jedním z důvodů poměrně nízkého prodeje vstupenek.

Vodní kovací hamr ve **Svobodných Hamrech** je přístupný pouze ve vybrané dny uvedené na webu muzea, jelikož postrádá dostatečné zázemí pro návštěvníky ani průvodce.

2.1.6.1 Vstupné

Výše vstupného je uvedena v tabulce 9 s výjimkou dní konání kulturních akcí, kdy je vstupné zvýšeno. Slevy na vstupném jsou k dispozici pro studenty, seniory, držitele průkazu ZTP a další skupiny návštěvníků. Vstup zdarma mají držitelé průkazu ZTP/P s doprovodem, držitelé novinářského průkazu, karet AMG (Asociace muzeí a galerií), ICOM (International Council of Museums) a dalších odborných svazů, dětské domovy a vesničky SOS na základě předchozí písemné objednávky, zaměstnanci příspěvkových organizací MK ČR. MPV nabízí také dny volného vstupu do jednotlivých areálů (18. května – Den muzeí, Den architektury, Betlémská muzejní noc a vybrané čtvrtky stanovené NMvP).

Rodinné vstupné je velmi vstřícné, kdy v ceně jsou zahrnuty až 4 děti. K dispozici je také zvýhodněné vstupné pro dva areály (základní 230 Kč, snížené 190 Kč, dětské 110 Kč, rodinné 460 Kč). Do obou areálů je možné zakoupit vstupenku online.

Slevy pro místní komunitu nejsou zavedeny, nabízí se inspirace z Valašského muzea v přírodě ve formě permanentky na 10 vstupů. Za příplatek je k dispozici rezervace průvodce pro větší skupiny a cizojazyčné prohlídky v areálu Veselý Kopec. V areálu Betlém Hlinsko je prohlídka s průvodcem bez příplatku, příplatek se hradí pouze v případě cizojazyčných prohlídek. V případě areálu Veselý Kopec, si návštěvníci mohou domluvit i individuální prohlídku s průvodcem za poplatek 300 Kč (resp. 400 Kč v cizím jazyce).

Výše vstupného je určována NMvP a odpovídá cenám srovnatelných muzeí, v letech 2021 až 2023 došlo k jejich navýšení v důsledku růstu cen energií a inflace. V dalším období bude třeba častěji revidovat ceny vzhledem k inflaci, případně ekonomické krizi a neustálým změnám ve společnosti. Cílem by mělo být prodlužování pobytu návštěvníků v areálech MPV i v příslušné turistické oblasti, tzn. více propagovat kombinované vstupné a případně jej prodloužit na dvoudenní, po dohodě s dopravci a partnery lépe dopravně propojit areály alespoň v hlavní sezóně.

Tabulka 9 Vybrané kategorie vstupného u prohlídkových okruhů MPV pro rok 2023

Prohlídkový okruh/Vstupné	Dospělá osoba	Studenti, senioři	Děti 6-15	Rodiny (max. 2 dospělí a až 4 děti do 15 let)
Betlém Hlinsko: Řemeslnická obydlí	130 Kč	110 Kč	70 Kč	260 Kč
Betlém Hlinsko: Expozice masopustních obchůzek a masek z Hlinecka	60 Kč	50 Kč	50 Kč	120 Kč
Areál Veselý Kopec	150 Kč	130 Kč	80 Kč	300 Kč
Areál Veselý Kopec během kulturních akcí	170 Kč	150 Kč	90 Kč	340 Kč
Vodní kovací hamr ve Svobodných Hamrech	30 Kč	20 Kč	20 Kč	60 Kč

Zdroj: web NMvP/MPV.

Na webu MPV jsou další informace pro návštěvníky (zvláště pro Veselý Kopec a Betlém Hlinsko), například umístění WC, informace pro cyklisty, majitele psů, povolené prostory pro kouření aj.

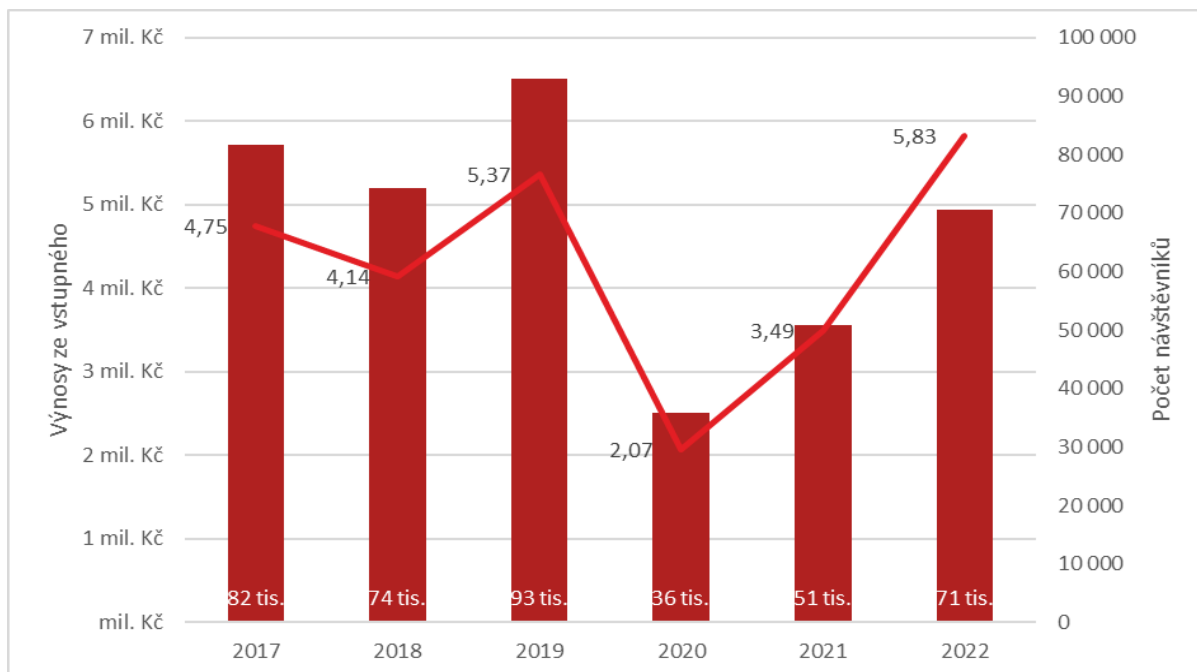
2.1.6.2 Návštěvnost

MPV dlouhodobě vykazuje vysokou a relativně stabilní návštěvnost, v letech 2015–2019 se pohybovala v rozmezí od 63 tis. do 93 tis. návštěvníků, přičemž rok 2019 byl rekordní. Dlouhodobě je MPV jedním z nejnavštěvovanějších turistických cílů v Pardubickém kraji a nejnavštěvovanějším cílem v destinaci Chrudimsko-Hlinecko. Nejnavštěvovanější areál je Veselý Kopec, kterým projde cca 90 % všech návštěvníků Muzea v přírodě Vysočina. Do statistik jsou zahrnuti pouze návštěvníci se zakoupenou vstupenkou, další návštěvnost (nevidovanou) však tvoří návštěvníci procházející exteriéry bez zakoupení vstupenky. V areálu Betlém se nabízí možnost spolupracovat s turistickým informačním centrem na zjištění počtu návštěvníků muzea, evidovaný počet návštěvníků se vstupenkou je poměrně nízký a je možné jej navyšovat.

Návštěvnost MPV dosáhla svého vrcholu v roce 2019, kdy byla zásadně ovlivněna dobrým počasím po dobu konání nejnavštěvovanějších akcí. V následujících dvou letech došlo k propadu způsobenému uzavíráním MPV v souvislosti s opatřeními k zamezení šíření nemoci COVID-19. Po jejich ukončení se návštěvníci, v roce 2022 návštěvnost dosáhla 71 tis., tj. průměrné hodnoty předpandemických let. Výnosy z prodeje vstupného byly v roce 2022 dosud nejvyšší, s ohledem na zvýšení cen proti rokům

s vyšší návštěvností. Návštěvnost jednotlivých akcí nad pět tisíc osob je hraniční vzhledem k počtu zaměstnanců organizační složky a kapacitě areálů. V případě dalšího nárůstu by mělo být MPV připraveno koordinovat návštěvnost v největších špičkách (např. díky online vstupenkám).

Graf 2 Vývoj návštěvnosti a výnosů ze vstupného Muzea v přírodě Vysočina (všechny areály)

Zdroj: Evidence NMvP.

2.1.6.3 Zázemí pro návštěvníky a infrastruktura

Parkování

Parkoviště je pro většinu návštěvníků „vstupním“ místem k návštěvě MPV, je tedy naprosto zásadní, aby návštěvníci měli dobrý pocit, že jsou vítáni. Pokud návštěvníci s těmito službami nebudou spokojeni (příp. nenajdou místo na parkovišti), může je to odradit od návštěvy, případně mohou dál šířit negativní zážitky spojené s návštěvou MPV.

Bohužel MPV však nemá na tuto infrastrukturu vliv, a je odkázáno na možnosti a služby obcí Hlinsko a Vysočina, které parkoviště vlastní a provozují. V Hlinsku existuje bezplatné parkoviště pro autobusy i osobní automobily, které bylo primárně určeno pro návštěvníky MPV (ačkoli je na opačné straně než pokladna areálu), v současnosti je však využíváno širokou veřejností bez omezení. V Hlinsku existují také další placená parkoviště, která nejsou přednostně určena návštěvníkům muzea, ale parkovat na nich mohou. Areál Veselý Kopec je zajištěn parkovištěm provozovaným obcí Vysočina. Parkoviště je v průběhu sezóny velmi vytíženo a během akcí je naprosto nedostačující. Parkování je v těchto případech řešeno dohodou obce s místním zemědělským družstvem a parkováním na jeho nebezpečných plochách. Tato varianta je nevhodná v případě nepříznivého počasí, kdy jsou parkovací plochy špatně sjízdné. Návštěvníci kováčského hamru mají k dispozici malé nezaplatněné parkoviště, které je zatím dostačující.

Do budoucna je třeba parkovací plochy rozšířit a také propagovat jiné udržitelnější způsoby dopravy (pěšky, na kole, autobusem, případně zavést vlastní spoj).

Stravování

Přestože stravování není službou poskytovanou přímo Muzeem v přírodě Vysočina, návštěvníci vnímají návštěvu muzea komplexně se všemi službami v areálu, a proto je nutné monitorovat kvalitu těchto služeb. V areálu Veselý Kopec se nachází jedna restaurace, která je otevřena v sezóně a muzeum ji pronajímá gastronomické firmě. U parkoviště se nachází další restaurace, která patří obci Vysočina (stejně jako parkoviště). Možnosti stravování návštěvníků ve městě Hlinsko jsou dobré, v lokalitě Betlém se nachází např. restaurace U Sv. Huberta a několik kaváren, další podniky jsou v centru města Hlinsko. Stravování u objektu kovacího hamru bylo zajištěno restaurací, která přestala být provozována v období pandemie COVID-19. Její obnovení je možné, ale není v rukou MPV.

Wi-Fi, signál

Pokrytí signálem je důležité pro další rozšiřování technologií a online prvků pro prezentaci (např. online aplikace, QR kódy apod.). Mobilní signál je v oblasti památkové rezervace Betlém v Hlinsku bez problému. U pokladny existuje pokrytí Wi-Fi sítí muzea, dále je v lokalitě přístupná městská veřejná Wi-Fi síť. Areál Veselého Kopce je mobilním signálem pokryt částečně, horší pokrytí je zejména v dolní části areálu a liší se v závislosti na konkrétním místě a operátorovi. Wi-Fi síť je dostupná pouze u pokladny. Kovací hamr ve Svobodných Hamrech je pokryt mobilním signálem, ne však sítí Wi-Fi.

Zázemí pro návštěvníky

Návštěvníkům jsou k dispozici toalety v areálu Betlém, které provozuje město Hlinsko. Pro potřeby edukačních programů jsou doplněny zařízením v budově, kde se edukační činnost odehrává. Existuje i možnost zpřístupnění dalších neveřejných toalet v době konání kulturních akcí. Na Veselém Kopci jsou veřejné toalety k dispozici pouze v horní části areálu. S ohledem na jeho rozsah a terén je plánováno zřízení veřejných toalet také ve spodní části. Kovací hamr není toaletami pro zaměstnance či návštěvníky dosud vybaven.

V areálech chybí odpočinkové zóny pro návštěvníky v případě deštivého počasí, zde je prostor k dalšímu rozvoji a zkvalitňování služeb.

Přístupnost areálů

Expoziční areál Veselý Kopec byl klasifikován jako částečně přístupný pro znevýhodněné osoby s omezenou mobilitou, kdy lze jako překážky označit přítomnost schodů, sklon některých přístupových cest a jejich pouze částečné zpevnění. Areál je vybaven oddělenou toaletou pro tělesně postižené. Památková rezervace Betlém Hlinsko je také kategorizována jako částečně přístupná. Do objektů je obvyklý přístup přes jeden nebo více schodů. Bezbariérové toalety jsou dostupné a spravuje je město Hlinsko. Stav je v tomto ohledu dostatečný, v budoucnu je však potřeba myslet na stárnutí populace a nárůst požadavků na větší přístupnost pro osoby s omezenou mobilitou.

2.1.6.4 Další služby pro veřejnost

Muzeum v přírodě Vysočina poskytuje v rámci své činnosti další veřejné služby:

- **Prodej upomínkových předmětů** – probíhá v objektech, kde jsou umístěny stálé pokladny do areálů, nabízeny jsou výrobky řemeslníků, designérů a nositelů tradic lidové kultury. Lze uvažovat o rozšíření nabídky předmětů s logem MPV nebo NMvP. Zvýší se tím možnost obdarovat někoho dárkem, který bude sloužit jako reklamní předmět a pozvánka do MPV, i možnost uchovat si praktický suvenýr motivující k opakované návštěvě. Atraktivní pro návštěvníky mohou být suvenýry inspirované praktickými předměty ze sbírek muzea.

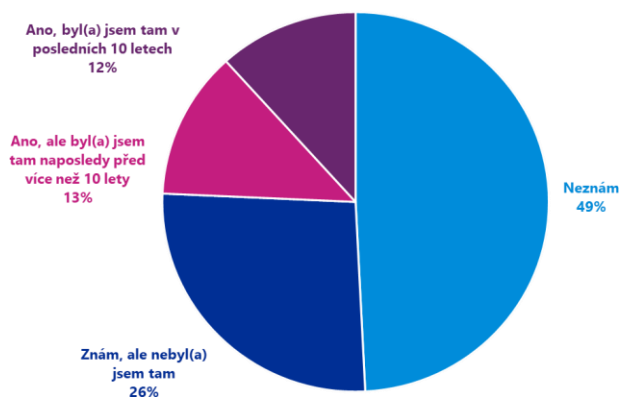
- **Pronájem objektů a prostor** – pronájmy podnikajícím subjektům, konání svatebních obřadů (viz kapitola 2.1.5 Správa budov, provoz).
- **Výběr poplatků za komerční fotografování a filmování** – atraktivní místo pro natáčení filmů, pohádek, videoklipů aj. (to představuje finanční příjem i dobrou propagaci MPV prostřednictvím distributorů natočených záznamů a fotografií). Tento aspekt je uveden na plakátu u pokladny na Veselém Kopci, avšak není plně využit jako příležitost, kdy filmový cestovní ruch je již několik let na vzestupu a MPV je jedna z TOP filmových lokací.
- **Poradenská činnost** v oblasti rekonstrukcí a obnovy objektů (spolupráce se Stavebním úřadem Hlinsko na úseku památkové péče, konzultace pro veřejnost, firmy apod.).
- **Prohlídky a programy v cizích jazycích** jsou k dispozici po předchozím objednání, bez průvodce jsou k dispozici cedule na objektech s českým a anglickým popisem a QR kódem.
- **Vybavení pro cyklisty** – v obou areálech jsou dostupné stojany pro odstavení kol, chybí však certifikát Cyklisté vítáni a další informace a služby pro tuto cílovou skupinu.

2.1.6.5 Profil návštěvníků a jejich spokojenost

MPV v roce 2022 realizovalo **výzkum návštěvníků**, podařilo se získat 420 vyplněných dotazníků od návštěvníků areálu Veselý Kopec. Nejvíce respondentů bylo z Jihomoravského, Pardubického a Středočeského kraje. Nejčastěji přijeli s rodinou a přáteli (přes 62 %), s partnerem/partnerkou (přes 21 %). Téměř 58 % návštěvníků navštívilo Veselý Kopec poprvé, 38,8 % opakovaně v delším horizontu. Významná je otázka, zda znají a využívají webové stránky MPV, na ni odpovědělo 69 % respondentů, že web nenavštěvují, nebo jej vůbec neznají. Podobně odpovídali na znalost a využívání profilu MPV na sociálních sítích. Sběr dat však není pravidelný a systematický, aby bylo možné vytvářet například časové řady. Pro kvalitní marketing a rozvoj návštěvnosti (nejen kvantitativní, ale i kvalitativní) je vhodné nastavit pravidelný a systematický sběr dat o spokojenosti a struktuře návštěvníků.

V souvislosti s přípravou této strategie byl také proveden **výzkum široké veřejnosti ČR** (reprezentativní výběrový soubor 1000 respondentů z celé ČR) zaměřený na povědomí o muzeích v přírodě. Výstupy jsou zpracovány v samostatné příloze *Strategie rozvoje Národního muzea v přírodě* a online v podobě interaktivních grafů na <https://www.kreia.cz/nmvp/>, zde uvádíme jen malou část výsledků. Na otázku „Znáte Muzeum v přírodě Vysočina (Veselý Kopec, Betlém Hlinsko; dříve Soubor lidových staveb Vysočina)?“ odpovědělo **508 (tj. 51 %)** respondentů, že areály MPV znají, a z nich celkem **117 respondentů (tj. 12 %)** uvedlo, že v některém z areálů MPV **byli v posledních 10 letech**. Výzkum obsahuje také řadu sociodemografických údajů o respondentech, otázky na spokojenost s návštěvou apod.

Graf 3 Výzkum široké veřejnosti ČR: Znáte Muzeum v přírodě Vysočina? (N=1000)

Zdroj: Výzkum povědomí o NMvP napříč populací ČR.

Z výzkumu vyplývá, že o MPV se návštěvníci dozvěděli zejména díky svým známým, přátelům, rodině, z tištěného letáku či brožury, ale i z rozhlasu nebo od svých dětí ze školy. Do MPV zavítali nejčastěji se svojí rodinou, s dětmi a nejvíce se jim líbila vlastní prohlídka a hlavní expozice. Většina respondentů byla s návštěvou muzea spokojená a rozhodně by ji doporučila svým známým. Na muzeu by respondenti většinou nic neměnili. Líbily se jim především “chaloupky”, “domečky”, “roubené domky” a krásná příroda. Chválený byl i program, masopustní masky, řemesla a kulturní akce. Návštěvníkům se naopak nelíbily zejména fronty lidí, nedostatek odpadkových košů, nebezpečné cesty a sociální zařízení. Mezi návrhy na zlepšení se objevily požadavky na lepší nabídku stravování.

MPV poskytuje celou řadu služeb pro veřejnost, návštěvnost a spokojenost návštěvníků je na vysoké úrovni. Pro další rozvoj veřejných služeb a zkvalitňování návštěvnického zážitku se nabízí jednak zlepšit či vybudovat zázemí pro návštěvníky i personál v jednotlivých areálech, dále více propojit areály a prodloužit pobyt návštěvníků v muzeu a regionu (např. dvoudenní vstupenkou, dopravou mezi areály v hlavní sezóně). Dalším úkolem bude zařazení areálu Vodní kovací hamr ve Svobodných Hamrech mezi trvalé prohlídkové okruhy. V areálu Veselý Kopec je třeba řešit situaci spojenou s parkováním návštěvníků, a to zejména při akcích. Výhledově by měly být areály zatraktivněny pro dětské návštěvníky zejména rozšířením interaktivních prvků. Příležitostí je rozvinutí větší spolupráce s Turistickým Informačním centrem v Hlinsku například v oblasti evidence návštěvníků, propagace filmového místa, celková větší orientace na poznání návštěvníků a porozumění jejich potřebám. Od toho lze odvíjet rozvoj služeb pro veřejnost, nabídku upomínkových předmětů, spolupráci s různými subjekty, marketing atd.

2.1.7 Investiční činnost a stavebně-rekonstrukční práce

Investiční činnost a potřebné opravy MPV jsou pravidelně plánovány v rámci Akčních plánů NMvP. Během pandemie byly **aktivity zaměřeny na obnovu a údržbu expozičních a provozních objektů**. Část stavebně rekonstrukčních prací byla v Muzeu v přírodě Vysočina prováděna dodavatelsky, drobnější opravy a údržbu všech památkových a provozních objektů spadajících do správy MPV zajišťovali pracovníci Oddělení údržby MPV včetně kontroly a ošetřování objektů proti dřevokazným škůdcům.

Mezi opravy expozičních objektů spadala z důvodu havárie v roce 2019 rekonstrukce střešní vazby u obytné části objektu čp. 4 na Veselém Kopci. Vzhledem k tomu, že se jedná o jediný původní objekt dochovaný v prostředí Veselého Kopce, byla oprava vedena snahou o záchranu původní vazby v co

největší míře. V roce 2020 byla realizována oprava poškozených částí objektů v areálu Veselý Kopec a v památkové rezervaci Betlém za více než 1,7 mil. Kč. V roce 2021 pokračovaly opravy poškozených částí objektů v rámci Veselého Kopce a v památkové rezervaci Betlém Hlinsko. Největší akcí roku 2022 (s přesahem do roku 2023), se stala oprava původní usedlosti čp. 4 na Veselém Kopci (výměna krytiny, odstranění novodobých úprav, oprava stropu, dílčí výměna roubení apod.). Významnou akcí byla také celková oprava technologie vodního mlýna a vodní olejny, díky které se oba objekty staly plně funkčními. Úprav se dočkaly i interiéry kanceláří odborných a provozně-ekonomických pracovníků MPV ve správním objektu čp. 350 v Hlinsku. Upravil se interiér pokladny a zázemí pro pracovníky i návštěvníky v čp. 180 v památkové rezervaci Betlém Hlinsko.

Jedním z finančně nejnáročnějších projektů se stala obnova a oprava osmi šindelových a jedné doškové střechy, realizované mezi lety 2020-2021. Celkové náklady činily 5,8 mil. Kč a byly plně financovány z účelové dotace MK ČR.

Hlavní výzvou ve sledovaném období, jež přetrvávala i do budoucna, byla **přípravná fáze pro rekonstrukci objektu bývalého finančního úřadu** (Wilsonova 834, Hlinsko) pro potřeby centrálního depozitáře a dalšího provozního zázemí MPV (konzervátorská dílna, výtvarný ateliér, badatelna, spisovna, zasedací místnost a garáž pro služební vozy).

Co se týká **investic do technického a logistického vybavení muzea**, pro účely výtvarnic byl pořízen barevný kopírovací stroj s tiskárnou a skenerem formátu A3. Dále byly zakoupeny dva notebooky s dokovacími stanicemi a stacionární počítače. Investovalo se rovněž do nového serveru. V závěru roku 2021 byl pořízen ještě jeden barevný kopírovací stroj s tiskárnou a skenerem formátu A3 pro pracovníky správy MPV. Podle individuálních potřeb jednotlivých pracovníků byl instalován a aktualizován software (např. JASU, WISPI, BACH, CorelDRAW). Dále byla dovybavena truhlářská dílna novým víceúčelovým dřevoobráběcím strojem v Betlému Hlinsko, byl pořízen štěpkovač a odvlhčovač. Pro potřeby MPV byl pořízen i osobní automobil.

Přehled významných investic a oprav uvádí tabulka níže.

Tabulka 10 Přehled významných investic a oprav MPV v letech 2019-2022

Akce	Rok realizace	Částka v tis. Kč	Druh akce	Dotace v tis. Kč
Pořízení automobilu Škoda Octavia Combi	2019	395	Investiční	
Server a počítačová kabeláž	2019	456	Investiční	
Kopírovací stroj 2x	2021	125	Investiční	
Víceúčelový dřevoobráběcí stroj	2021	131	Investiční	
TZ Betlém čp. 180, 361	2021	382	Investiční	
PD zdroj vody pro náhon, studie transferu stodoly	2021	282	Investiční	
Doplnění serveru	2022	50	Investiční	
PD transferu stodoly z Boru, PD vodovod M. Lhota	2022	307	Investiční	
Oprava soukolí olejny, zpevnění nosné zdi	2019-2021	559	Provozní	
Oprava šindelových střech objektů Betlém a VK	2020-21	5 834	Provozní	5 834
Celková oprava usedlosti u Pilných	2022-23	3 000	Provozní	
Celkem		11 521		5 834

Zdroj: Evidence NMvP/MPV.

Z uvedeného lze konstatovat, že opravy a stavebně-rekonstrukční práce probíhají kontinuálně podle potřeby a stavu jednotlivých objektů, větší zásahy jsou dlouhodobě plánovány. Stav je v tuto chvíli dobrý, došlo k výraznému zlepšení po přesunu organizace do NMvP. Financování je zajištěno zpravidla z běžného rozpočtu MPV, případně prostřednictvím účelových dotací MK ČR jakožto zřizovatele. Organizační složka se však potýká s nedostatkem investičních prostředků na rozsáhlejší projekty, příležitostí je zajistit externí zdroje financí na takové projekty (ve spolupráci s vedením NMvP a projektovým manažerem).

2.1.8 Bezpečnost (kamerové systémy, EZS, EPS, ochrana měkkých cílů, krizový plán aj.)

Všechny areály MPV jsou volně přístupné a průchozí, což představuje zvýšené riziko pro vandalismus, vznik požáru, případně terorismus a další bezpečnostní hrozby. Naštěstí se MPV s těmito negativními jevy dosud nepotýkalo ve zvýšené míře. Specificky je tato otázka řešena v případě cyklistů, kteří jsou v areálu Veselý Kopec žádáni, aby sesedli z kola a kolo vedli s ohledem na pohyb pěších návštěvníků. Výsledkem jsou systémy zabezpečení pouze na nejnutnější úrovni a nejeví se jako dostatečné pro volně přístupné areály.

Základními bezpečnostními systémy pro Muzeum v přírodě Vysočina jsou:

- PZTS – **poplachový zabezpečovací a tísňový systém** – v památkové rezervaci Betlém Hlinsko a na Veselém Kopci – zabezpečen kódem. Není ovšem napojen na centrální pult ochrany (CPO) a ani na telefony vedoucích pracovníků MPV;
- EPS – **elektrická požární signalizace** – instalována v některých objektech v památkové rezervaci Betlém Hlinsko a také na Veselém Kopci.

Dalšími bezpečnostními systémy MPV nedisponuje. V roce 2022 byla zahájena příprava projektové dokumentace modernizace zabezpečovacích systémů pro oba areály MPV včetně napojení na centrální pult ochrany (CPO).

Došlo k vydání **nových směrnic k požární ochraně**. Zaměstnanci MPV se pravidelně proškolovali v oblastech bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP) a požární ochrany.

Zabezpečení je nastaveno na nezbytném standardu. V tomto směru je žádoucí rozšíření a modernizace zabezpečovacích systémů. Mělo by na to být myšleno v případě projektů na zabezpečení více organizačních složek NMvP.

2.1.9 Ekonomika

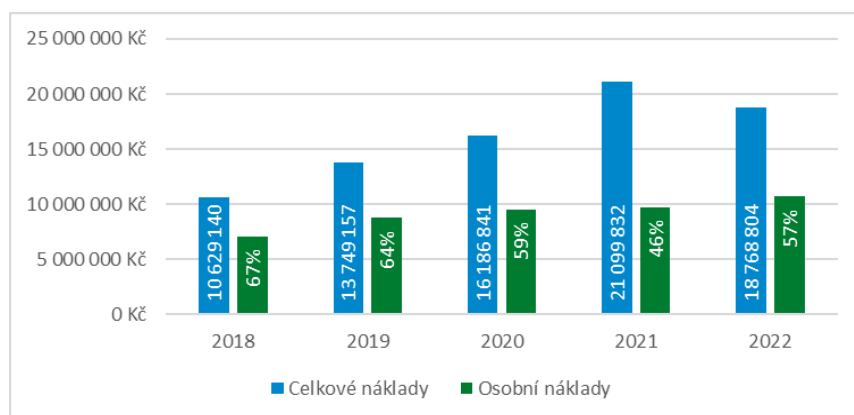
V roce 2022 hospodařilo Muzeum v přírodě Vysočina s finančními prostředky ve výši 18,8 mil. Kč.

2.1.9.1 Náklady

Po přechodu od Národního památkového ústavu k Národnímu muzeu v přírodě na konci roku 2018 se zvýšil celkový objem finančních prostředků, se kterými MPV hospodařilo, o cca 3,1 mil. Kč na 13,7 mil. Kč (2019) a od té doby stále mírně roste (jak celkové náklady, tak věcné i osobní náklady). Největší podíl na nákladech zaujímají mzdové náklady včetně zákonného pojištění – v roce 2022 činily 57 % celkových nákladů (viz následující graf).

Výše celkových nákladů je ovlivněna zejména náklady na větší opravy. Například v roce 2021 byla provedena rozsáhlá oprava střech ve výši 4,8 mil. Kč (v grafu výrazně vyšší celkové náklady v roce 2021).

Graf 4 Celkové a osobní náklady MPV

Zdroj: Ekonomické oddělení NMvP.

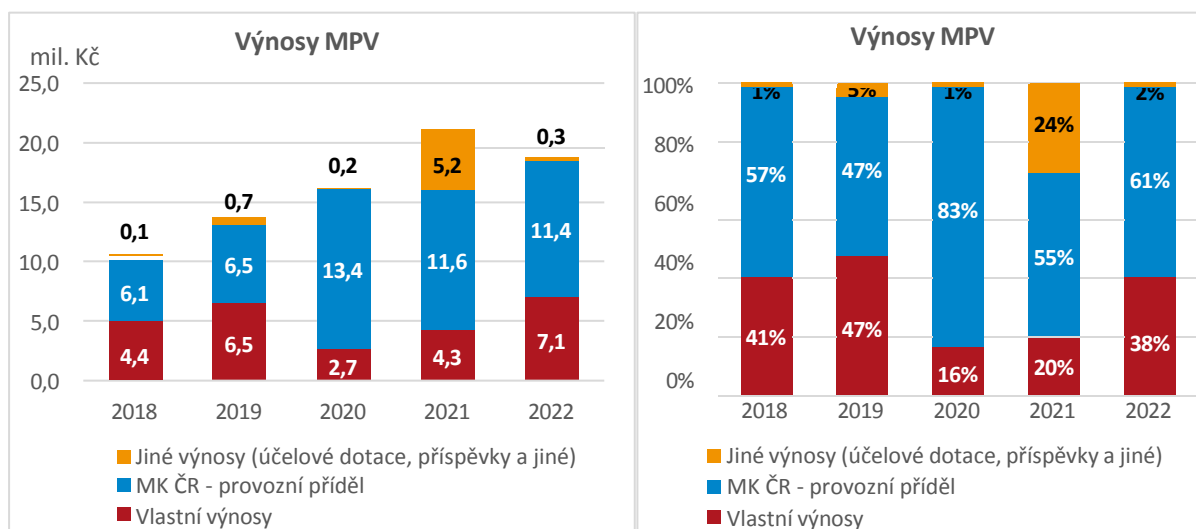
2.1.9.2 Výnosy

Muzeum v přírodě Vysočina je jako součást příspěvkové organizace Ministerstva kultury ČR financováno především z příspěvku a mimořádných účelových dotací zřizovatele (prostřednictvím ústředí NMvP), další část výnosů tvořily vlastní výnosy z prodeje vstupného, upomínkových předmětů, z krátkodobých a dlouhodobých pronájmů apod.

Základní strukturu výnosů a vývoj podílu vlastních výnosů uvádí následující grafy. V době pandemické situace (v letech 2020 a 2021) znatelně poklesly zejména výnosy z prodeje služeb, a tím i celkové vlastní výnosy (zahrnující kromě prodeje vstupenek např. pronájmů, prodej zboží apod.). Na úroveň z předcházejících let se ale vrátili již v roce 2022, kdy výnosy z prodeje služeb přesáhly 5,8 mil. Kč a celkové vlastní výnosy činily 7,1 mil. Kč, tj. 38 % celkových výnosů.

V roce 2021 MPV čerpalo mimořádný příspěvek na opravu střech od MK ČR. Od roku 2019 muzeum dostává pravidelně dotaci Pardubického kraje ve výši 60 tisíc Kč. Také se daří získávat další příspěvky od MK ČR např. na kulturní aktivity (řádově 70 až 290 tisíc Kč ročně). Jiné externí příjmy nemá (např. granty z programu NAKI, evropských fondů, sponzory a dárce aj.).

Graf 5 Základní struktura výnosů MPV – a) v mil. Kč, b) struktura v procentech

Zdroj: Ekonomické oddělení NMvP.

Soběstačnost Muzea v přírodě Vysočina je na vysoké úrovni nejen v rámci skupiny muzeí NMvP, ale i v porovnání s jinými státními kulturními organizacemi (muzea, památkové objekty). Celkový rozpočet MPV i počet úvazků však zůstává relativně nízký pro široký záběr aktivit organizační složky a obsluhu desítek tisíc návštěvníků ročně.⁵

Díky přesunu organizace pod NMvP došlo k nárůstu finančních prostředků na provoz i opravy a investice, což významně pomohlo k naplnění potenciálu MPV. Organizační složka také čerpá dotaci od Pardubického kraje a příspěvky Ministerstva kultury ČR na kulturní aktivity. Soběstačnost Muzea v přírodě Vysočina je na vysoké úrovni nejen v rámci organizačních složek NMvP, ale i v porovnání s jinými státními kulturními organizacemi. Celkový rozpočet MPV i počet úvazků však zůstává relativně nízký v kontextu velkého rozsahu aktivit a vysoké návštěvnosti. Pokud nedojde k navýšení ze strany MK ČR, je pro další rozvoj MPV příležitostí získat externí zdroje financí na významné investiční projekty (např. depozitář), ale i prezentační, edukační a vědecko-výzkumné projekty, které by poskytly možnosti navýšit personální kapacity.

2.2 Vyhodnocení vnějšího prostředí

2.2.1 Porovnání MPV v rámci muzejního sektoru v ČR s důrazem na pozici mezi ostatními muzejními institucemi a muzei v přírodě

Muzeum v přírodě Vysočina – dříve Soubor lidových staveb Vysočina – vznikalo od roku 1972 díky nadšení a nasazení Ludka Štěpána, ale také v rámci širší podpory vzniku muzeí v přírodě ovlivněné, mimo jiné, i mezinárodní konferencí ICOMOS v roce 1971. V jeho počátcích můžeme pozorovat úzké sepjetí s životem v okolních vesnicích. Rodící se expozice byla začleněna do života osady a obce (včetně pořádání tradičních obyčejů). Šlo o poměrně výjimečný projev v rámci budování muzeí, který zanikl v 80. letech 20. století. Odborně i praktickou pomocí bylo od svých počátků úzce propojeno především s Valašským muzeem v přírodě a následně i Okresním muzeem v Chrudimi.

V rámci regionu se MPV nachází v oblasti s hustou muzejní sítí a bohatou muzejní tradicí východních Čech. Na Chrudimsku jde o muzea vlastivědného typu regionálního formátu, v některých momentech národního rozměru (bývalé Hipologické muzeum ve Slatiňanech a aktivity Národního hřebčína v Kladrubech nad Labem). Krajina (téma, které je pro MPV jedno z klíčových) Národního hřebčína byla nedávno zapsána na Seznam světového dědictví UNESCO. Památky UNESCO ostatně jakoby vymezují hranice turistické oblasti. Kladruby nad Labem na severu, Litomyšl na východě a kostel sv. Jana Nepomuckého ve Žďáru nad Sázavou na jihu. Muzejně specificky v regionu vystupuje Žďár nad Sázavou s bývalým Muzeem knihy (Národní muzeum) a aktivitami Muzea nové generace, které promlouvají zcela jiným jazykem. Ve východočeském regionu, byť s orientací na oblast Podkrkonoší a Orlických hor, působí Podorlický skanzen Krňovice, který je výsledkem snahy soukromé společnosti Dřevozpracujícího družstva a základní organizace Českého svazu ochránců přírody se sídlem v Hradci Králové (ZO ČSOP). Výraznější spolupráce však schází. Okrajově, lze z pohledu podobných turistických cílů zmínit ještě Muzeum řemesel v Letohradu (soukromé muzeum) nebo technickou památku Šlachhamr v Hamrech nad Sázavou (objekt patřící Technickému muzeu v Brně). Mezi další industriální památky s charakterem

⁵ Pro srovnání nejnavštěvovanější muzeum v Pardubickém kraji, Východočeské muzeum na zámku Pardubice, má rozpočet 46 mil. Kč, jednu nemovitost ve správě a srovnatelnou návštěvnost. Další srovnání muzeí viz zastřešující Strategie rozvoje NMvP.

muzea v přírodě patří sklárna Huť Jakub Tasice, jedinečný soubor historických budov převážně technického charakteru, a další menší sklárny v okolí Žďáru na Sázavou. MPV aktivně spolupracuje s Muzeem loutkářských kultur v Chrudimi, které vzniklo ve stejném období. Jako Regionální pracoviště pro tradiční lidovou kulturu MPV spolupracuje s většinou muzeí v Pardubickém kraji.

Na území Čech se jedná o nejrozsáhlejší muzeum v přírodě. Od jiných muzeí v přírodě se odlišuje tím, že **dokumentuje různé typy osídlení**. Všechny části MPV jsou poměrně specifické a v očích veřejnosti netvoří „jednotný“ celek, neboť jednotlivé lokality jsou od sebe poměrně vzdáleny. Péče o původní **krajinné prostředí** je oblastí, skrze kterou se MPV profiluje mezi podobnými typy institucí. Areály se nacházejí v CHKO Žďárské vrchy a CHKO Železné Hory, MPV se stará o původní zeleň, pečuje o vysazené stromy a malé vodní plochy. Betlém v Hlinsku přináší výjimečný pohled na typickou řemeslnickou, později i dělnickou, čtvrť uprostřed města, jejíž objekty se dochovaly na původním místě. K technickým památkám MPV náleží také vodní kovací hamr na spodní vodu ve Svobodných Hamrech.

Muzeum v přírodě Vysočina je od roku 2004 pověřeným **Regionálním pracovištěm pro tradiční lidovou kulturu** v Pardubickém kraji a pro Pardubický kraj vede Seznam nemateriálních statků tradiční lidové kultury. Patří k organizátorům odborné činnosti a setkání muzejních a etnografických pracovníků z území kraje, úzce spolupracuje s Českou národopisnou společností a s Asociací muzeí a galerií ČR.

MPV je vnímáno a respektováno jako místo, které se cíleně věnuje prezentaci lidových obyčejů a tradičním řemeslům. Od počátku si buduje oboustranně prospěšné partnerské vztahy s nositeli jevů tradiční lidové kultury. Role muzeí v přírodě při procesu zachování a prezentace nemateriálního kulturního dědictví je stěžejním tématem, kterým se MPV snaží přispívat do odborného diskurzu, a z hlediska jehož zpracování může sloužit jako metodický bod pro jiná muzea v přírodě v ČR. Tento rozměr může MPV promítat následně do edukační, zážitkové, paměťové i vědecko-výzkumné funkce v rámci své běžné činnosti a v budoucnu i ve formě nových projektů spolupráce.

2.2.2 Analýza stakeholderů – zainteresovaných skupin

Je zřejmé, že mezi nejvýznamnější spolupracující subjekty Muzea v přírodě Vysočina patří Ministerstvo **kultury ČR** (dále také jako MK ČR) jakožto zřizovatel a ostatní organizační složky a útvary Národního muzea v přírodě (muzea, metodické centrum).

MPV spolupracuje v rámci své činnosti s řadou aktérů. V oblasti veřejné správy je zásadní spolupráce s obcí **Vysočina** a městem **Hlinsko**, na jejichž území se nacházejí objekty muzea, a spolupráce s dalšími blízkými obcemi **Vortová**, **Studnice** a **Hamry** na terénní dokumentaci masopustních obchůzek a jejich prezentaci.

Dalším významným aktérem je **Pardubický kraj**, který činnosti MPV podporuje finančně, a to v kontextu role MPV jako Pověřeného regionálního pracoviště pro tradiční lidovou kulturu v Pardubickém kraji. Ve spolupráci s krajem v posledních letech připravilo MPV například putovní výstavu Mozaika tradiční lidové kultury Pardubického kraje, katalog nositelů tradice v Pardubickém kraji nebo vydalo publikaci ke 45. výročí své existence. Pracovníci MPV jsou členy výborů a komisí kraje pro oblast tradiční lidové kultury a památkové péče. Jako pověřené Regionální pracoviště pro tradiční lidovou kulturu v Pardubickém kraji spolupracuje MPV kromě již zmíněného Ministerstva kultury ČR také s **Národním ústavem lidové kultury ve Strážnici** a s **ostatními muzei Pardubického kraje** (např. výzkum stavění a kácení máje, masopustních obchůzek).

MPV spolupracuje také s institucemi ochrany přírody **CHKO Žďárské vrchy** a **CHKO Železné hory**, a to v oblastech péče o původní odrůdy ovocných stromů a péče o krajinu v MPV.

Z institucí destinačního managementu jsou pro MPV významné aktivity **Destinační společnosti Východní Čechy** a také **destinační společnosti Koruna Vysočiny**. S **Turistickým informačním centrem**

Hlinsko sídlícím v památkové rezervaci Betlém muzeum spolupracuje na některých programech a je součástí jeho prezentace atraktivních turistických cílů. Na propagaci MPV se podílí také další **regionální turistická a informační centra** a oblastní destinační management **Chrudimsko–Hlinecko**.

MPV se věnuje také spolupráci s dalšími pracovišti s oborově podobnými zájmy, jako je například **Výzkumný ústav bramborářský Havlíčkův Brod**, **Centrum tradičních technologií Příbor** nebo **Český svaz Inu a konopí**, jejichž pracovníci se podílí také na zajištění některých akcí MPV. S některými univerzitami (např. **Univerzita Hradec Králové**, **Univerzita Pardubice**, **Masarykova univerzita**) je poji odborné vztahy. S univerzitami spolupracuje MPV například formou tematických přednášek pro studenty, exkurzí a konzultacemi při zpracování studentských prací. Při výzkumu projevů tradiční lidové kultury a dalších historických témat spolupracuje muzeum se studenty **Gymnázia K. V. Raise v Hlinsku**. Partnerem pro spolupráci MPV je rovněž **Muzeum loutkářských kultur Chrudim**. MPV je také partnerem **Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Pardubicích**, zejména v oblasti péče o objekty lidového stavitelství.

Díky zápisu masopustních obchůzek a masek z Hlinecka na Reprezentativní seznam nemateriálního kulturního dědictví lidstva UNESCO usiluje MPV o užší spolupráci s **Národním hřebčínem Kladruby nad Labem** a **Nadací Kutná Hora Památka UNESCO**.

MPV se daří zapojovat své pracovníky do mediálních aktivit, včetně aktivit celorepublikového dosahu, kdy zaměstnanci muzea spolupracují například s **Českou televizí** (mj. pořady Putování s párou 2, Technické památky českých zemí, Co naše babičky uměly a na co my jsme zapomněli, Toulavá kamera, Pečení na neděli) nebo **Českým rozhlasem** a **Rádiem Blaník**. Vydávají se rovněž zprávy pro **ČTK**. V rámci regionu významně spolupracuje také s **Českým rozhlasem Pardubice** nebo **Kabelovou televizí KIS Hlinsko**. Areály MPV vyhledávají i filmaři pro své externí a interní lokace pro natáčení pohádek.

Spolupráce s jednotlivci je často orientována na nositele tradiční lidové kultury, včetně držitelů titulu **Nositel tradice lidových řemesel** a **Nositel tradice Pardubického kraje** a **reprezentanty jevů zapsaných na Seznamu nemateriálních statků tradiční lidové kultury Pardubického kraje**.

Pracovníci MPV jsou individuálně členy **České národopisné společnosti**, **Českého svazu muzeí v přírodě** nebo komisí **Asociace muzeí a galerií České republiky**.

Zásadními partnery pro další spolupráci budou v následujících letech zejména samosprávné instituce, a to město Hlinsko, včetně jím zřizovaného Turistického informačního centra, obec Vysočina, Pardubický kraj s ohledem na postavení MPV jako pověřeného Regionálního pracoviště pro tradiční lidovou kulturu v Pardubickém kraji. Z odborných institucí Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Pardubicích, Národní ústav lidové kultury Strážnice a Muzeum loutkářských kultur Chrudim. MPV by mělo nadále rozvíjet spolupráci s destinačními společnostmi a celostátními i regionálními médii. Příležitostí bude navázání nových partnerství například pro rozvoj vědecko-výzkumné činnosti, edukačních aktivit (pedagogové, školy, neziskové organizace) a v případě nutnosti outsourcingu některých služeb i pro další oblasti.

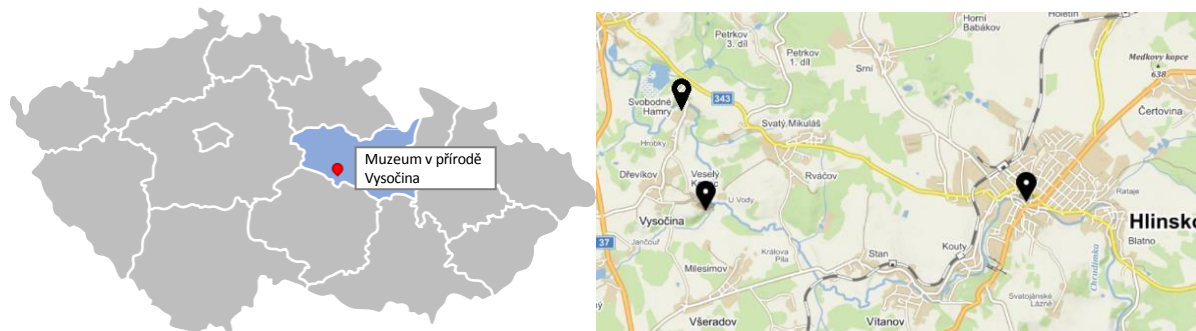
2.2.3 Analýza charakteristiky destinace z pohledu dopravní a turistické infrastruktury

2.2.3.1 Umístění muzea v rámci Pardubického kraje, charakteristika území

Muzeum v přírodě Vysočina se nachází na jihu Pardubického kraje, nedaleko hranic kraje Vysočina, do kterého také zasahuje jeho přirozená spádová oblast.

Pardubický kraj leží na východě Čech, skládá se ze čtyř okresů, kterými jsou Chrudim, Pardubice, Svitavy a Ústí nad Orlicí. Na jeho území se nachází mnoho starobylých měst, významných památek i přírodních atraktivit. Mezi nejznámější památky Pardubického kraje patří zámek Litomyšl, který je zapsán na seznamu světového dědictví UNESCO. Region nabízí návštěvníkům velmi hustou síť turistických a cykloturistických tras a díky své členitosti má velké možnosti sportovního využití.

Obr. 3 Umístění muzea v rámci ČR, mapa areálů / okruhů Muzea v přírodě Vysočina

Zdroj: www.mapy.cz.

Muzeum v přírodě Vysočina se nachází ve městě Hlinsko a v lokalitách Veselý Kopec a Svobodné Hamry, které administrativně spadají pod obec Vysočina. Hlinsko své jméno dostalo podle hrnčířské hlíny. Hrnčířství společně s tkalcovstvím zde patřilo k původním tradičním řemeslům (MPV s těmito tématy pracuje). Hlinsko je významnou turistickou destinací, a kromě Muzea v přírodě Vysočina je ve městě a okolí mnoho atraktivit. Návštěvníci si mohou vybrat ze široké škály výletů a aktivit, ať se jedná o kulturu, přírodu nebo sport (viz kapitola 2.2.4 Analýza MPV jako atraktivity cestovního ruchu v daném území a jeho ukotvenost v daném regionu a v kontextu okolních institucí).

2.2.3.2 Dopravní infrastruktura

Silnice, autodoprava: Poloha areálů Muzea v přírodě Vysočina je předurčuje být jedněmi z cílů víkendového cestovního ruchu pro obyvatele Pardubicko-Hradecké aglomerace, k níž je připočteno i město Chrudim. Celkový počet obyvatel takto vymezené aglomerace činí 250 tis. obyvatel a relativní časová dostupnost do areálů MPV osobním motorovým vozidlem činí nejvýše 60 minut. Vzhledem k umístění Hlinska cca 34 km východně od geografického středu ČR je MPV dopravně dostupné do 60 minut jízdy automobilem za účelem víkendové turistiky z krajského města kraje Vysočina – Jihlavy, a dále měst, seřazených od západu na východ: Humpolec, Havlíčkův Brod, Žďár nad Sázavou, Nové Město na Moravě, Vysoké Mýto, Litomyšl, Polička, Bystřice nad Pernštejnem, a Svitavy. Ve všech výše uvedených případech, s výjimkou Litomyšle, pak jsou tato zájmová území nejlépe dostupná výhradně silnicí I. třídy zaručující rychlé a kapacitní napojení, a celkově zahrnují okolo 130 tis. obyvatel.

Atraktivita polohy areálů MPV pro obyvatele ČR mimo Pardubický kraj a Kraj Vysočina může být zvýšena po dokončení dálnice D35 v úseku od obce Ostrov v Pardubickém kraji po město Mohelnice v Olomouckém kraji. Následně se tak MPV ocitne mezi dvěma dálnicemi v ČR propojujícími Čechy a Moravu, tj. D1 a D35, na ně napojenou prostřednictvím silnic I. třídy 17, 34 a 37.

Parkoviště: Jak bylo již zmíněno v kapitole 2.1.6.3 Zázemí pro návštěvníky a infrastruktura, kapacita parkovišť není dostatečná zejména v době konání atraktivních akcí, avšak parkoviště jsou v majetku samosprávy, nikoli muzea. Do budoucna je třeba parkovací plochy rozšířit a také propagovat jiné udržitelnější způsoby dopravy (pěšky, na kole, autobusem, případně zavést vlastní spoj).

Železnice, autobusové spoje: Pardubickým krajem prochází hlavní železniční tah z Prahy do České Třebové, kde se dále větví, Hlinsko je však od koridoru poměrně vzdáleno. Do Hlinska je železniční spojení zajištěno celostátní tratí č. 238 Pardubice – Havlíčkův Brod, kde jezdí spěšné a osobní vlaky. Z krajského města Pardubice se do Hlinska dá dostat také pravidelnými autobusovými spoji. Dopravní obslužnost města Hlinsko obstarává Pardubický kraj. Přímo k expozičnímu areálu Veselý Kopec žádná hromadná doprava nejedí, nejbližší autobusová zastávka je v Dřevíkově cca 450 m od parkoviště, přes které vede cesta dalších cca 350 m k pokladně a prvním objektům areálu (chůzí zabere cesta od autobusu cca 13 min pěšky). Autobusy jezdí na trase Chrudim – Hlinsko, projíždějí i obcí Svobodné Hamry, ve všední dny 5-6x denně, o víkendech pouze 3x denně. V sezóně by bylo vhodné vyjednat posilové spoje, případně novou zastávku u Veselého Kopce.

Cyklotrasy: Okolo města Hlinsko se nachází 9 značených cyklostezek. Nejdelší trasa má 26 km a nejvyšším bodem pro zdolání je 565 m. n. m.

Turistické trasy: V Hlinsku a okolí je cca 7 turistických tras, např. Pohádková stezka (2,3 km) a Lázeňská stezka (3,4 km). Nejdelší stezka je Vlastivědná stezka krajem Chrudimky (zelená značka), která má 85,3 km a prochází přímo areálem Veselý Kopec. Součástí této stezky je i stezka Via Czechia – centrální a stezka Františka Kavána, která je pojmenována na počest malíře a spojuje Hlinko s Trhovou Kamenicí.

Hipostezka: Obcemi Trhová Kamenice, Vysočina, Všeradov, Vítanov, Hlinsko prochází hipostezka o délce 30 km.

Tabulka 11 Vzdálenost Hlinska a větších měst v regionu

Město	Vzdálenost od Hlinska autem	Doba jízdy autem
Pardubice	40,2 km	0:39
Litomyšl	42,2 km	0:41
Chrudim	28,3 km	0:31

Zdroj: www.mapy.cz.

2.2.3.3 Turistická infrastruktura

Muzeum v přírodě Vysočina spadá do turistické oblasti Chrudimsko–Hlinecko, která je součástí turistického regionu Východní Čechy. Leží na území CHKO Žďárské vrchy a Železné hory. V oblasti je řada turistických atrakcí a na své si tu přijdou jak zastánci pěší turistiky, tak i cykloturistiky (viz další kapitola).

Turistická informační centra, portály, destinační management

V okrese Chrudim se nachází 15 turistických informačních center, v Hlinsku se infocentrum nachází přímo v památkové rezervaci Betlém Hlinsko.

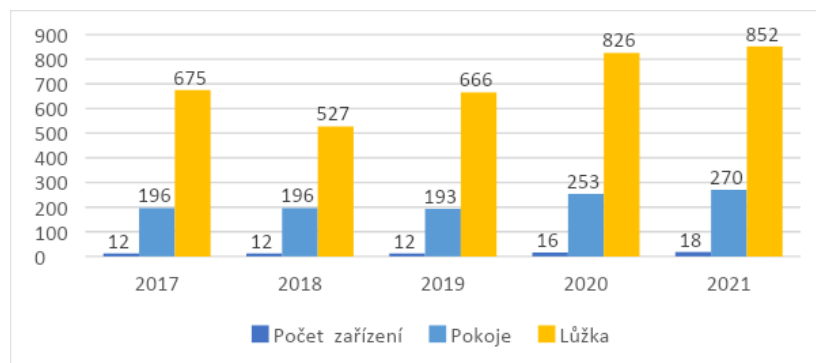
O rozvoj cestovního ruchu v Hlinsku a okolí se stará místní destinační organizace Chrudimsko–Hlinecko, z. s., která provozuje portál <https://www.navstevnik.cz/>. Muzeum v přírodě Vysočina uvádí jako jedno z TOP míst regionu.

Dále oblast spadá pod krajskou Destinační společnost Východní Čechy, která podporuje cestovní ruch v Pardubickém kraji prostřednictvím portálu <https://www.vychodni-cechy.info/>. I zde je uvedeno Muzeum v přírodě Vysočina a jeho akce.

Kapacity hromadných ubytovacích zařízení na Hlinecku

Ve správní oblasti obce s rozšířenou působností (dále také SO ORP) Hlinsko je dostatek ubytovacích kapacit, největší pokles počtu lůžek byl v roce 2018, od té doby rostl i během pandemie COVID-19.⁶ Přímě v Betlému Hlinsko nabízí stylové ubytování několik soukromých penzionů (např. Penzion Betlém, Na kamenném schodě, Chalupy Betlém). Nabízí se zde vytvoření turistického balíčku, tzn. propojit návštěvu Betlému s pobytem ve stylovém penzionu a gastronomickým zážitkem, a tím podpořit oficiální návštěvnost expozičního areálu MPV Betlém.

Graf 6 Kapacity hromadných ubytovacích zařízení v SO ORP Hlinsko

Zdroj: ČSÚ: <https://www.czso.cz/>.

Stravovací zařízení

Pro návštěvníky Muzea v přírodě Vysočina jsou k dispozici stravovací služby v areálech Veselý Kopec a Betlém Hlinsko.

V areálu Veselý Kopec se nachází jedna restaurace otevřená v návštěvníkové sezóně, muzeum ji pronajímá soukromému provozovateli, a druhá restaurace U Kováře Matěje je u parkoviště, patří obci Vysočina, stejně jako parkoviště. V areálu Betlém Hlinsko je umístěna hospoda U Sv. Huberta a dále Café Mandala a jídelna Mandala. V bezprostřední blízkosti Betléma se nachází poměrně velká nabídka stravovacích zařízení (např. restaurace Wilson, U Tvrze). Stravování v hospodě v blízkosti objektu kovacího hamru ve Svobodných Hamrech bylo zajištěno soukromým subjektem. Hospoda přestala být provozována v období pandemie COVID-19. Její obnovení je možné, ale není v rukou MPV.

Zatímco do Hlinska je dobrá dopravní dostupnost autem, vlakem, autobusem, do areálu Veselý Kopec je dostupnost veřejnou dopravou dlouhodobě horší – návštěvníci se sem mohou dostat osobním automobilem, pěšky či na kole, při akcích však parkoviště kapacitně nedostačuje a muzeum nemá na jeho provoz přímý vliv (provozuje jej obec Vysočina). Tuto situaci je potřeba dále řešit a hledat nové možnosti, nejen cestou zvýšení počtu parkovacích míst, ale propagací jiných udržitelnějších způsobů dopravy (pěšky, na kole, autobusem, případně zavést vlastní spoj propojující areály). Turistická infrastruktura (ubytovací, stravovací zařízení) v lokalitách MPV je poměrně rozvinutá a má dobré předpoklady pro další rozvoj cestovního ruchu. Ten je podporován destinačními organizacemi na úrovni kraje i mikroregionu. Příležitostí je propojit návštěvu MPV s dalšími službami (stravování, stylové ubytování) ve formě turistického balíčku a podpořit tak oficiální návštěvnost areálu Betlém.

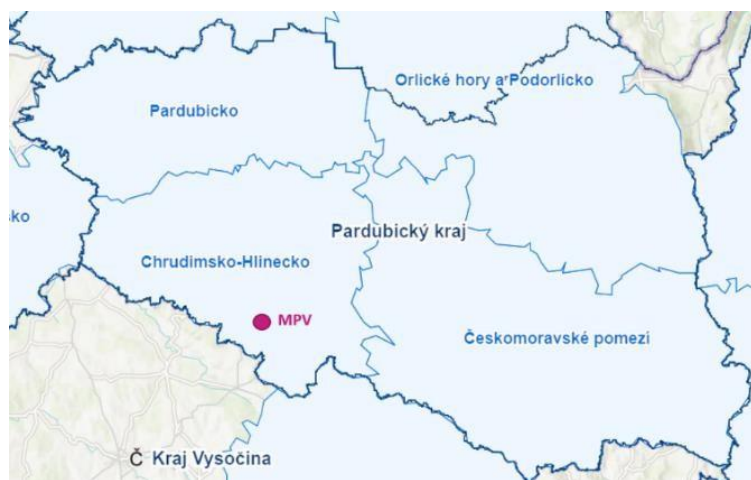
⁶ Pandemie mohla mít vliv i na růst počtu registrovaných zařízení, jelikož registrace byla podmínkou získání státního příspěvku na pokrytí ztrát.

2.2.4 Analýza MPV jako atraktivity cestovního ruchu v daném území a jeho ukotvenost v daném regionu a v kontextu okolních institucí

V roce 2022 navštívilo Muzeum v přírodě Vysočina **70 666 návštěvníků**, tj. o 39 % více než v roce 2021 a postupně se vrací k úrovni z roku 2019 před pandemií. (Více k návštěvnosti viz kap. 2.1.6.2 Návštěvnost.)

MPV ležící na území Pardubického kraje přísluší k turistické oblasti **Chrudimsko-Hlinecko**. Všechny tři expoziční areály jsou vedeny agenturou CzechTourism i jako kulturní a turistické cíle Pardubického kraje. Nespornou výhodou je zařazení masopustních obchůzek a masek na Hlinecku na Reprezentativní seznam nemateriálního kulturního dědictví lidstva UNESCO. V případě MPV tím dochází k výraznému propojení hmotného i nehmotného kulturního dědictví, čehož lze využít jako více zážitkové atraktivity cestovního ruchu.

Obr. 4 Rozdělení Pardubického kraje na oblasti cestovního ruchu

Zdroj: CzechTourism.

Rozsahem svých expozičních areálů Muzeum v přírodě Vysočina **náleží k nejvýznamnějším muzeím v přírodě v Čechách**. Prezentuje veřejnosti lidové stavitelství spojené se znázorněním života ve vesnickém nebo městském prostředí v době před nástupem průmyslové revoluce až po období poloviny 20. století.

V rámci kulturně poznávacího cestovního ruchu lze spojit návštěvu MPV s návštěvou Keltského archeoparku Nasavrky s doprovodnou expozicí Po stopách Keltů na zámku Nasavrky vzdáleném od Veselého Kopce 15 minut jízdy autem. Navíc je výše uvedená atraktivita cestovního ruchu doplněna o vlastní naučnou stezku spojující obě expozice s archeologickou památkovou zónou v lokalitě keltského oppida na území západně sousedící obce České Lhotice. Ostatní, tematicky podobné atraktivity cestovního ruchu na území turistické oblasti Chrudimsko–Hlinecko zaměřené na prezentaci života místních obyvatel jsou Městské muzeum a galerie v Hlinsku a minimuzeum – Vesnické muzeum v obci Kovářov, které je však dostupné pouze po telefonické dohodě se soukromým majitelem. K muzeím podobného charakteru lze počítat Podorlický skanzen Krňovice v Královéhradeckém kraji. Z dalších památek kulturně-poznávacího cestovního ruchu je důležité zmínit Památník Ležáky, jakožto upomínku vypálení obce nacisty za druhé světové války, a Pamětní síň Jana Zrzavého, významného českého malíře, v Krucemburku.

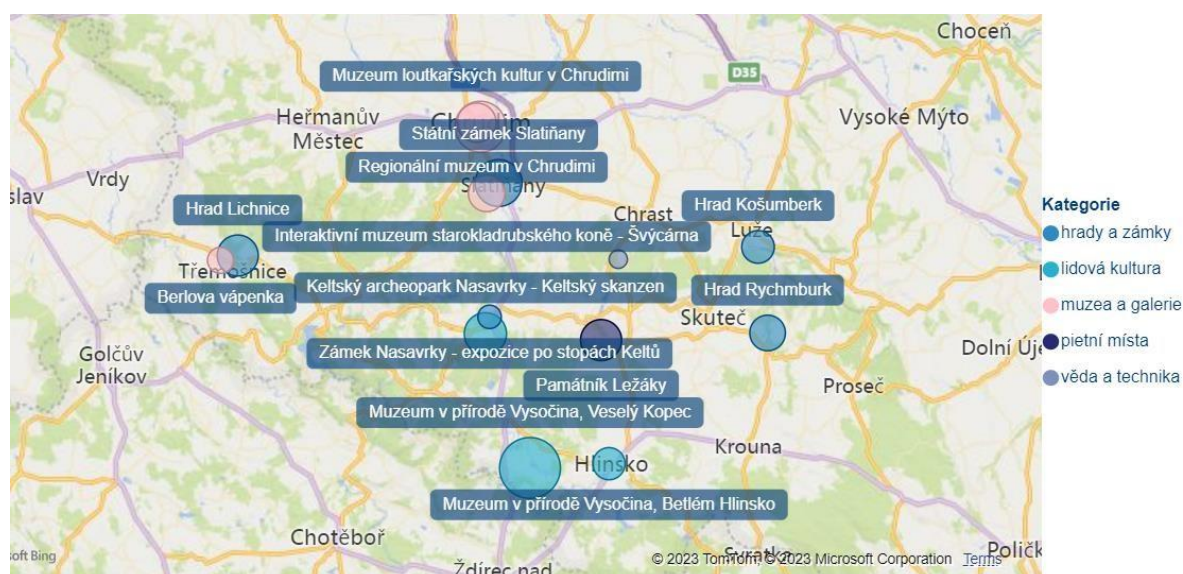
Významným asociačním produktem cestovního ruchu Pardubického kraje jsou především ukázky architektury šlechtických rodů spojené s návštěvou zámků a hradů (např. Litomyšl) a související aktivity v podobě hipoturismu, dostihů a chovu koní, případně přírodní atraktivity s aktivním cestovním ruchem v podobě pěší a cykloturistiky na území CHKO Železné Hory, CHKO Žďárské Vrchy a Orlické Hory, či

naopak pasivní cestovní ruch v případě lázeňství – Lázně Bělohrad. Nutné je také zmínit, že všechny areály MPV leží mimo klíčový produkt cestovního ruchu Královéhradeckého kraje a Pardubického kraje v oblasti cykloturistiky, a tím jsou Cyklopecky Východní Čechy.

Z přírodovědných expozic lze zmínit Muzeum motýlů a brouků v Hlinsku. Nachází se tu i atraktivita gastronomického cestovního ruchu v podobě prohlídky Pivovaru Rychtář. Na příslušném území turistické oblasti se dále nachází atraktivity přírodního cestovního ruchu spojené s pěší turistikou, cykloturistikou, běžeckým a sjezdovým lyžováním.

Graf níže uvádí **návštěvnost turistických cílů** a) v destinační oblasti Chrudimsko–Hlinecko, ve které agentura CzechTourism eviduje 14 cílů a v roce 2022 celkem 268 tisíc návštěvníků, a b) v Pardubickém kraji, kde bylo evidováno 92 cílů a 1,7 mil. návštěvníků v roce 2022. Kromě areálů MPV Veselý Kopec a Betlém Hlinsko jsou v Pardubickém kraji pouze další dva cíle v kategorii „lidová kultura“: Archeoskanzen Nasavrky a Chaloupka Maxe Švabinského.

Obr. 5 Přehled turistických cílů dle návštěvnosti v destinaci Chrudimsko-Hlinecko v r. 2022

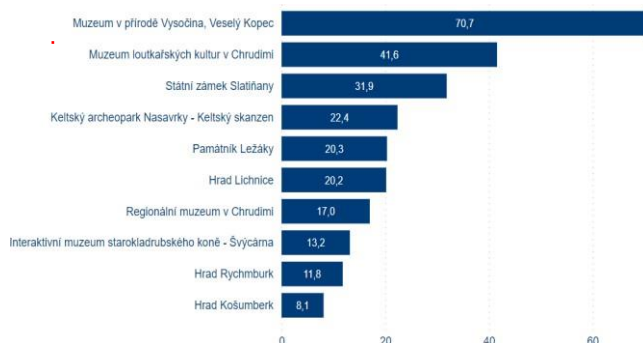

Zdroj: www.tourdata.cz, CzechTourism.

Muzeum v přírodě Vysočina (resp. Veselý kopec s návštěvností 46,8 tis., ale i po sečtení s Betlémem Hlinsko s návštěvností 4,2 tis.) je **nejnavštěvovanějším cílem v rámci destinace Chrudimsko–Hlinecko** a v roce 2022 bylo **5. nejnavštěvovanějším cílem v celém kraji**. Pokud odhlédneme od masových zábavních atraktivit, jako jsou Sky Bridge, Stezka v oblacích a Mamutí horská dráha, dostává se muzeum na 2. místo v kraji za Východočeské muzeum v Pardubicích a společně s ním mezi nejnavštěvovanější muzea v celém kraji. Z hlediska celorepublikového srovnání, je MPV **3. nejnavštěvovanějším cílem v kategorii „lidová kultura“ v celé ČR po Valašském muzeu v přírodě a Archeoskanzenu Modrá**. Je nutné dodat, že statistika zahrnuje pouze návštěvníky se zakoupenou vstupenkou, nikoli návštěvníky, kteří volně prochází areály a prohlíží si exteriéry a informační cedule.

Graf 7 Návštěvnost turistických cílů a) v destinaci Chrudimsko-Hlinecko, b) v Pardubickém kraji v roce 2022 (pořadí od nejnavštěvovanějšího), v tisících návštěvníků

Turistické cíle v destinaci Chrudimsko-Hlinecko 2022

Turistické cíle v Pardubickém kraji 2022

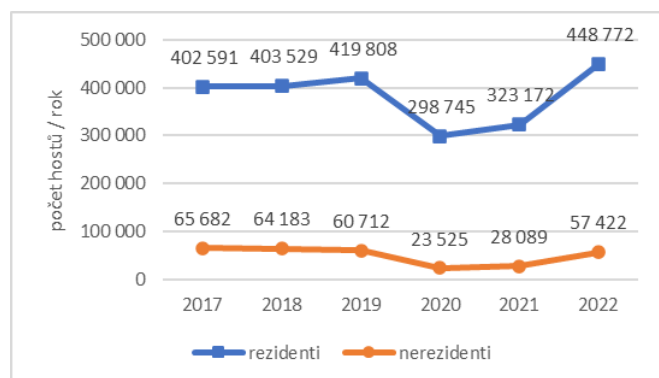

Zdroj: www.tourdata.cz, CzechTourism.

Cestovní ruch v Pardubickém kraji, destinaci Chrudimsko-Hlinecko a na území správního obvodu obce s rozšířenou působností Hlinsko

Dle statistik Českého statistického úřadu (dále také ČSÚ) navštívilo Pardubický kraj v roce 2022 celkem 506 194 turistů (hostů v hromadných ubytovacích zařízeních), což je nejméně ze všech krajů ČR. Přibližně 89 % hostů tvořili tuzemští rezidenti, nerezidenti do této oblasti zavítají pouze zřídka, což navíc negativně ovlivnila pandemie. Ze zahraničních návštěvníků tvořili nejpočetnější skupinu Slováci (cca 15,5 tis. v roce 2022), dále Poláci (cca 11 tis.) a Němci (cca 10 tis.). Vzhledem k blízkosti hranic s Polskem se nabízí více cílit na polské turisty, kteří v posledních letech stále více objevují krásy Česka.

Graf 8 Počet příjezdů do Pardubického kraje 2018-2022, struktura návštěvníků dle bydliště (2022)

Top 10 zdrojových zemí

Zdroj: www.tourdata.cz, CzechTourism.

Pokud se podíváme blíže na správní oblast **obce s rozšířenou působností Hlinsko**, dle statistik ČSÚ zde **počet hostů i přenocování neustále roste** i v pandemických letech, kdy v roce 2021 bylo zaznamenáno nejvíce hostů (13 tis.) i přenocování (33,6 tis.). Drtivou většinu hostů tvořili tuzemští rezidenti, nerezidenti do této oblasti zavítají pouze zřídka, což navíc negativně ovlivnila pandemie.

Muzeum v přírodě Vysočina je dlouhodobě jedním z nejnavštěvovanějších turistických cílů Pardubického kraje, jediným svého druhu a po pandemii má opět více než 70 tisíc návštěvníků se zakoupenou vstupenkou. Počet turistů obecně nelze vyčíslit vzhledem k průchodnosti všech areálů.

Pardubický kraj patří mezi kraje s nejnižším počtem hostů a příjezdů, o to větší má potenciál pro další růst. Infrastruktura cestovního ruchu a úroveň služeb má dobrou kvalitu, destinační organizace dobře propagují region i samotné muzeum MPV, v okolí je řada dalších zajímavých cílů propojených cyklo-, hipo- a turistickými stezkami. Z hlediska polohy je důležitá blízkost kraje Vysočina, ale také Královéhradeckého a Středočeského kraje a Polska – zde je příležitost pro mezinárodní prezentaci muzea a posílení počtu zahraničních návštěvníků, ovšem za předpokladu zajištění cizojazyčných služeb.

2.2.5 Analýza relevantních strategických dokumentů

Strategické dokumenty na úrovni celé České republiky jsou zpracovány v zastřešující strategii rozvoje Národního muzea v přírodě. Zde se zaměřujeme pouze na místní strategie.⁷

Koncepce rozvoje muzejnictví Pardubického kraje v letech 2022–2026 (s výhledem do roku 2030)

- Koncepce vychází z předpokladu, že Pardubický kraj je odpovědný nejen za rozvoj muzeí, která zřizuje, ale nese spoluodpovědnost i za všechny sbírkotvorné instituce bez ohledu na zřizovatele v celém kraji. Realizace Koncepce zároveň předpokládá součinnost ostatních zřizovatelů muzeí na území kraje. Z toho vychází jeden ze záměrů Koncepce – podpora kraje při rozvoji ostatních muzeí. Většina úkolů je však zaměřena na muzea zřizovaná krajem.
- Muzeum v přírodě Vysočina je v koncepci zmíněno v souvislosti s jeho rolí regionálního pracoviště pro tradiční lidovou kulturu, které v této oblasti metodicky vede ostatní muzea na území Pardubického kraje.

Koncepce podpory památkové péče na území Pardubického kraje na léta 2017–2020; Strategie cestovního ruchu Pardubického kraje 2016–2020

- Starší koncepce Pardubického kraje, které nebyly po ukončení své platnosti aktualizovány. Při tvorbě strategie rozvoje lze pracovat např. s informací, že bohaté tradice nejsou v regionu zatím dostatečně využívány, MPV může tento nevyužitý potenciál vhodně naplňovat.

Strategie rozvoje mikroregionu Hlinecko na období 2016–2026

- V návrhové části se Strategie na území obce Vysočina zaměřila na aktivity v podobě oprav drobných sakrálních staveb, výstavbu infrastruktury cestovního ruchu v podobě cyklostezky Všeradov-Veselý Kopec, cyklostezky Veselý Kopec-Betlém Hlinsko, odpočívadlo pro turisty a informační systém, a rekonstrukci naučné stezky Chrudimka-Veselý Kopec, revitalizaci

⁷ Koncepce rozvoje muzejnictví Pardubického kraje v letech 2022–2026 (s výhledem do roku 2030). Dostupné online:

https://www.vcm.cz/en/documents/1229/Koncepce_rozvoje_muzejnictvi_Pardubickeho_kraje_2022-2026.pdf.

Koncepce podpory památkové péče na území Pardubického kraje na léta 2017–2020. Dostupné online:

https://www.dataplan.info/img_upload/7bdb1584e3b8a53d337518d988763f8d/koncepce_podpory_pamatkového_pece_2017_2020.pdf.

Strategie cestovního ruchu Pardubického kraje 2016–2020. Dostupné online:

https://www.dataplan.info/img_upload/7bdb1584e3b8a53d337518d988763f8d/strategie_cestovniho_ruchu_pk.pdf.

Strategie rozvoje mikroregionu Hlinecko na období 2016–2026. Dostupné online:

http://www.hlineckoregion.cz/pdf/Koncepce_rozvoje_MH_2016_2026.pdf.

Strategie území správního obvodu ORP Hlinsko v oblasti předškolní výchovy a základního školství, sociálních služeb, odpadového hospodářství a cestovního ruchu na období 2015–2024. Dostupné online:

<https://www.smocr.cz/shared/clanky/5301/Hlinsko.pdf>.

Marketingová strategie Turistické oblasti Chrudimsko-Hlinecko 2018–2023. Dostupné online:

<https://www.navstevnik.cz/oblastni-destinacni-management/>.

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje MAS Hlinecko na období 2021–2027. Dostupné online:

<http://www.mashlinecko.cz/uploads/content/602/koncepcni-cast-scld-mas-hlinecko.pdf>.

veřejných prostranství, a podporu prodeje místních řemeslných výrobků. Tímto Strategie podpořila dostupnost a nabídku služeb pro návštěvníky muzea na území obce Vysočina.

Strategie území SO ORP Hlinsko v oblasti předškolní výchovy a základního školství, sociálních služeb, odpadového hospodářství a cestovního ruchu na období 2015-2024

- Dokument obsahuje velmi podrobnou analýzu pro oblast cestovního ruchu včetně kulturních turistických cílů a kulturního dědictví. Do území SO ORP spadají všechny areály MPV, muzeum je v dokumentu mnohokrát zmíněno jako klíčový hráč v rozvoji tradiční lidové kultury a řemesel, včetně masopustních obchůzek zapsaných na UNESCO. Dokument se věnuje také značce Kvalita z Hlinecka a nositelům místních tradic.
- Mezi problémovými okruhy definuje nedostatečnou podporu místních řemesel a regionálních produktů (masopust, textilní výroba, dřevěné hračky, hrnčířství). Na okruh navazuje cíl 2.1 Masivnější podpora zachování místních řemesel, zviditelnění regionálních výrobců a zavedení prodejní sítě s regionálními výrobky. Cílem je také zvýšit počet řemeslníků a regionálních produktů s certifikátem „Kvalita z Hlinecka“.

Marketingová strategie Turistické oblasti Chrudimsko-Hlinecko 2018-2023

- Cílem strategie je zajistit udržitelný rozvoj území Chrudimsko-Hlinecko, konkurenceschopnost, ucelenou nabídku aktivit a spolupráci jednotlivých subjektů.
- Oblast kulturního dědictví je zmíněna v opatření 1.3. – Zachování kulturního dědictví regionu, jehož cílem je zlepšení kvality života ve venkovských oblastech zvýšenou péčí o památky v souvislosti s rozvojem znalostí a vztahů obyvatel ke kulturnímu bohatství svého regionu a posílení vztahu obyvatel k regionu. MPV by mělo nadále spolupracovat s destinačními organizacemi na propagaci a odborných networkingových setkáních.

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje Místní akční skupiny Hlinecko na období 2021–2027

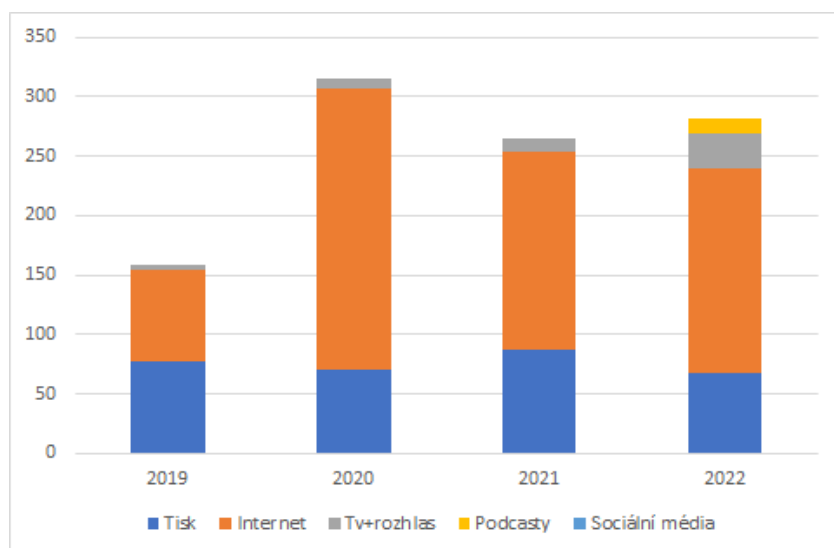
- Místní akční skupina Hlinecko se nachází v jižní části Pardubického kraje, v těsném sousedství Kraje Vysočina. Do oživení aktivit MAS Hlinecko se kromě zástupců veřejné sféry zapojily také podnikatelské subjekty, školy, sociální služby a neziskové organizace. Specifický cíl 4.2 – Zachování historie a památek v naší MAS podporuje např. revitalizaci muzeí v oblasti.

Strategie rozvoje MPV je v souladu s krajskými strategiemi a koncepcemi rozvoje místních subjektů a územních celků, s uvedenými subjekty je muzeum většinou v kontaktu a spolupracuje. Většina koncepčních dokumentů zmiňuje význam tradic, lidové kultury a památkové péče, ve kterých hraje muzeum významnou roli. V této souvislosti je možné pravidelně monitorovat dotační příležitosti a iniciovat nefinanční podporu od místních subjektů a územních celků.

2.2.6 Vnější obraz MPV, propagace a marketing

Metodická poznámka: Pro analýzu vnějšího obrazu Muzea v přírodě Vysočina, z pohledu monitoringu tisku, internetu, televize a rozhlasu, podcastů, a sociálních médií, byly použity údaje z plnotextové databáze textů z českých médií – Anopress pro roky 2019-2022. Tyto roky pokrývají všechny dosavadní roky existence Národního muzea v přírodě. Výhodou analýzy údajů z této databáze je vynechání těch položek monitoringu, které byly vytvořeny monitorovanou organizací. Tento přístup odpovídá bibliometrické analýze ve výzkumu a vývoji, kdy autocitace jsou při hodnocení autora vynechány. V případě hodnocení webové prezentace a televizní prezentace jsou využita i interní analytická data za rok 2019.

Graf 9 Monitoring médií Muzea v přírodě Vysočina v letech 2019-2022

Zdroj: Anopress.

Graf 9 ukazuje na stagnující počet zmínek o MPV v českých médiích v posledních dvou letech. Zásadní změna oproti předchozímu stavu nastala v roce 2020, kdy ve zvýšené míře započaly i aktivity na systematictější propagaci aktivit muzea, vzhledem k jeho příslušnosti k NMvP. Paradoxně v době probíhajících nejpřísnějších opatření ke zmírnění dopadu pandemie COVID-19 na obyvatelstvo ČR dosáhlo MPV nejvyššího počtu zmínek – více než 300. V následujících dvou letech došlo ke snížení tohoto počtu s hodnotami mezi 265-282. Ač dlouhodobě převažují zmínky o MPV na internetu ve všech sledovaných letech, lze oproti ostatním připojeným organizačním složkám (MPZ a HMP) konstatovat vyšší podíl ohlasů v rozhlase a televizi. Tento podíl došel navýšení v roce 2022, a to až na hodnotu 29, což tvoří 10 % všech ohlasů v médiích v daném roce. Výrazně se v roce 2022 začaly uplatňovat i podcasty, které dosáhly podílu 5% podílu na všech ohlasech. Na druhou stranu schází zmínky v sociálních médiích vytvořených autory mimo MPV, resp. NMvP.

Propagační tiskoviny

V současnosti jsou tiskoviny vydávány ve schváleném designu MPV, který je odvozen od grafického designu NMvP. Vedle základní sady tištěných materiálů, které mají návštěvníci k dispozici v místě, obsahující informace o muzeu včetně kontaktu, otevírací doby, programové skladby a rezervace prohlídek, vydává MPV také rozšiřující tematické tiskoviny, materiály a publikace (mj. k některým akcím v průběhu roku, masopustu, výrobě žinyly). V expozičním areálu Veselý Kopec dostává návštěvník k zakoupené vstupence orientační mapu areálu.

Články v regionálním tisku

Převážná většina těchto příspěvků byla publikována v regionálním tisku v místních mutacích Deník.cz. Dále bylo muzeum prezentováno v lifestyleových časopisech.

Televize a rozhlas

Česká televize prezentovala Muzeum v přírodě Vysočina v roce 2019 v pořadech: Co naše babičky uměly a na co jsme zapomněli, Toulavá kamera, reportáže z programů Masopust na Veselém Kopci, Rozloučení s masopustem – Betlém Hlinsko, Velikonoce na Veselém Kopci a Vánoce na Veselém Kopci. Spolupráce s místní kabelovou TV KIS – reportáže ze všech akcí pořádaných v MPV, tematické rozhovory o činnosti muzea a tradiční lidové kultuře. Rovněž proběhlo natáčení vánoční pohádky Princezna a půl království. V roce 2022 pak proběhlo natáčení pořadů s Českou televizí: Příběhy starých hospod; Pečení na neděli; Toulavá kamera; Všechno, co mám ráda; Po Česku; Sama doma; reportáže

z kulturních programů. Podobně jako v roce 2019 bylo i v roce 2022 realizováno natáčení vánoční pohádky – Krakonošovo tajemství. Český rozhlas vysílal v roce 2022 několik rozhovorů s odbornými pracovníky MPV a pravidelné reportáže o MPV, ve kterých se věnoval jak představení jeho atraktivit, tak specifickým akcím a tradiční lidové kultuře.

Informace na internetu

Od roku 2019 je spuštěn jednotný vizuální styl NMvP, a to včetně internetové prezentace. Na odkaz „skanzen veselý kopec“ bylo zjištěno nejvíce odkazů – 13 tisíc, následované termínem „skanzen Vysočina“ – 6 tisíc odkazů, vždy za využití vyhledávače Google.com. Odkazy na MPV jsou i na webových serverech věnovaných cestování.

Analýza vlastní webové prezentace Muzea v přírodě Vysočina ukazuje ve srovnání předpandemického roku 2019 a postpandemického roku 2022 následující údaje. Počet návštěvníků v roce 2019 činil 27 tis. oproti roku 2022, kdy jejich počet činil 62 tis. V obou případech se 78,5 % z nich na stránky vrátilo, a okolo 95 % z nich využívalo češtinu jako svůj komunikační jazyk, a zároveň převažovaly návštěvy z Prahy. Ukazuje se, že významným zdrojem nalezení informací o MPV je nejen vyhledávání přes webové prohlížeče, ale i vyhledávání prostřednictvím mapových portálů, tudíž vyhledání MPV a jeho areálů jakožto cílů cestovního ruchu.

Facebook a Instagram

Na základě dostupných dat za rok 2022 bylo dosaženo 73 tis. návštěvníků stránek prostřednictvím sociální sítě Facebook, kdy vrcholy návštěvnosti souvisí vždy se zvláštními akcemi MPV. Muzeum v přírodě Vysočina registruje okolo 1 tisíc přátel, více než 1 tisíc sledujících v rámci sociální sítě Facebook. Je nutné poznamenat, že původní profil MPV na této sociální síti byl na konci roku 2021 zablokovan a obsahoval 5 tis. přátel. V případě Instagramu pak činí počet přátel 421 sledujících.

YouTube kanál

Dostupné video na stránkách NMvP prezentující Muzeum v přírodě Vysočina, viz <https://www.youtube.com/watch?v=qk3oFIRpGA>, vykazuje minimální sledovanost. Odkazy na videoprezentace MPV na webových stránkách Národního muzea v přírodě v sekci „Pro Média -> Videopozvánky“ obsahuje odkazy na editovatelné verze videí na YouTube v češtině, angličtině a němčině. V době zpracování analytické části Strategie byly učiněny aktivity směřující k implementaci videí přímo na webové stránky MPV.

Informační cedule v areálu MPV

Jsou k dispozici informační cedule na objektech. Muzeum v přírodě Vysočina je zařazeno v seznamu kulturních nebo turistických cílů v Metodickém pokynu pro označování kulturních a turistických cílů na dálnicích a silnicích Ministerstva dopravy ČR pro rok 2022, a to prostřednictvím informativních směrových dopravních značek č. IS 23 "Kulturní nebo turistický cíl – návštěva" a č. IS 24b "Kulturní nebo turistický cíl" na silnicích I/34 a I/37, a dále na silnicích ve správě příslušných obcí a Pardubického kraje.

Po vzniku NMvP byl zpracován kvalitní grafický vizuál pro všechna muzea NMvP, který je využíván při komunikaci online i offline. Propagace MPV a jeho marketing probíhá za využití mnoha způsobů mediálního pokrytí, za spolupráce s místními a regionálními aktéry a s významnou podporou ústředí NMvP. Výzvou se jeví propagace názvu „Muzeum v přírodě Vysočina“, kdy jeho vyhledáním dochází k propagaci také dalších muzeí, zejména v kraji Vysočina. Z pohledu cestovního ruchu a marketingu zůstává výzvou neustálý vývoj nových komunikačních kanálů, sociálních sítí apod., což klade nároky na nové formy prezentace a vhodnou diverzifikaci komunikace pro zacílení různých cílových skupin včetně mladší generace.

2.3 SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
- Stabilita a zázemí NMvP a MK ČR - Jedno z největších a nejstarších muzeí v přírodě v ČR - Všechny objekty v dobrém stavu - Betlém Hlinsko: unikátní urbanistický celek roubených domů, pronájmy řemeslníkům - Atraktivní prostředí: CHKO Žďárské vrchy, CHKO Železné hory - Pověřené regionální pracoviště pro lidovou kulturu, péče o nemateriální kulturní dědictví, zápis UNESCO - Odbornost pracovníků MPV a dobrý pracovní kolektiv - Kvalitní a žádané vzdělávací programy, aktivizační programy pro různé cílové skupiny - Filmová lokace, propojování kultury, turistiky a sportu - Napojení na rozvinutý cestovní ruch - Spolupráce s řadou subjektů na místní i národní úrovni	- Nutnost pronájmu některých pozemků - Absence depozitáře a technických podmínek pro digitalizaci sbírkového fondu (v řešení) - Nedostatečné zázemí pro edukační a tematické programy (v řešení) - Nedostatečná kapacita WC (v řešení) - Problémy s dopravní dostupností a kapacitou parkovacích míst - Podhodnocení počtu pracovních úvazků a relativně nízký rozpočet - Nižší návštěvnost areálu Betlém, problematické vybírání vstupného - Nedostatečný počet interaktivních prvků - Nízká mezinárodní spolupráce a cizojazyčné služby - Slabá úroveň zabezpečení objektů - Nevyužití příležitostí externího financování např. na vzdělávací a rozvojové aktivity muzea - Slabá úroveň zabezpečení objektů
Příležitosti, náměty na rozvojové projekty	Hrozby a rizikové faktory
- Zpracování kompetenčního modelu, doplňování personálních kapacit MPV pomocí dobrovolníků a brigád - Financování aktivit MPV z externích zdrojů - Zřízení centrálního depozitáře Wilsonova 834 - Rozšíření edukačních prostor i aktivit, spolupráce se školami i firemním sektorem v technickém, řemeslném, environmentálním vzdělávání - Větší provázanost areálů (vícedenní vstupné, stezky a doprava mezi areály) - Zlepšení dopravní dostupnosti Veselého Kopce a Svobodných Hamrů, rozvoj alternativní dopravy - Lepší zázemí pro návštěvníky ve všech areálech, WC, dětské hřiště - Citlivé zavedení moderních technologií, interaktivních prvků do vybraných expozic - Zahrnutí muzea do produktů cestovního ruchu, spolupráce s destinačními agenturami - Obnova hamru ve Svobodných Hamrech - Práce s místní komunitou, zavedení celoročních permanentek pro místní, klub přátel apod. - Propagace filmového místa - Mezinárodní spolupráce pro výměnu zkušeností a sledování trendů - Rozšíření cizojazyčných služeb, rozšíření skupiny zahraničních návštěvníků - Pravidelný sběr dat o návštěvnících a jejich spokojenosti	- Z hlediska internetových vyhledávačů je název (MPV) zaměnitelný s muzei v kraji Vysočina - Vandalismus a další hrozby pro neoplocené areály - Klimatická změna a zvýšený výskyt požárů - Zhoršování bezpečnostní situace, nedostatečné zabezpečení objektů a sbírek - Zhoršující se stav areálů a objektů, zanedbání údržby a oprav - Pokles návštěvnosti kvůli hospodářské situaci - Pokles zájmu návštěvníků kvůli stále stejné nabídce, neschopnost využít nová atraktivní témata - Neschopnost aktualizovat interpretaci a oslovovat mladší generace - Nedostatečná spolupráce se subjekty cestovního ruchu a dalšími turistickými cíli - Nevyužívání externích finančních zdrojů - Nevyužití možností vzdělávání pro posílení role muzea - Špatné vztahy se sousedy a místní komunitou - Možnost škrtů v rozpočtu MK ČR - Zhoršování bezpečnostní situace - Nejasná vize a nedostatečná práce se strategií - Vymírání nositelů tradiční lidové kultury - Nejasná vize a plán priorit (strategický dokument), příp. nedostatečná práce se zpracovanou strategií

3 Návrhová (plánovací) část

3.1 Poslání a vize

POSLÁNÍ (MISE) MPV

Muzeum v přírodě Vysočina je významná kulturní instituce shromažďující, uchovávající a prezentující materiální a nemateriální doklady o historii každodenního života obyvatel regionu Českomoravské vrchoviny s důrazem na tradiční lidovou kulturu a lidové stavitelství včetně technických staveb a městské lidové architektury. Jako Regionální pracoviště pro tradiční lidovou kulturu v Pardubickém kraji se věnuje identifikaci, ochraně a prezentaci nemateriálního kulturního dědictví a prakticky přispívá k podpoře jeho předávání a životaschopnosti v budoucím čase. Muzeum v přírodě Vysočina je pověřeno v rámci Pardubického kraje koordinovat spolupráci paměťových institucí při dokumentaci tradiční lidové kultury. Je atraktivitou cestovního ruchu s pozitivními ekonomickými přínosy.

VIZE MPV

Muzeum v přírodě Vysočina naplňuje své poslání, je odborníky, partnery i širokou veřejností respektovanou, uznávanou a atraktivní muzejní institucí, která je otevřená spolupráci, stejně jako novým příležitostem i metodám muzejní práce v oblastech sbírkotvorné činnosti, prezentace a edukace. Realizuje výzkumné aktivity, rozvíjí status Regionálního pracoviště pro tradiční lidovou kulturu v Pardubickém kraji. MPV uspokojuje stále vyšší nároky společnosti na komfort a kvalitu poskytovaných služeb, a to při zachování odborné úrovně a ochrany expozičních objektů, muzejních sbírek a maximální věrohodnosti jejich prezentací.

V roce 2033 je Muzeum v přírodě Vysočina jedním ze tří nejnavštěvovanějších muzeí v Pardubickém kraji a významně přispívá k tvorbě krajského systému ochrany materiálního i nemateriálního kulturního dědictví.

3.2 Pilíře rozvoje, globální a dílčí cíle

V návaznosti na celkovou Strategii rozvoje Národního muzea v přírodě 2024–2033 bylo rozhodnuto o jednotné struktuře pilířů pro všech pět současně vytvořených strategických dokumentů, tedy pro NMvP a čtyři organizační složky (HMP, MPV, MPZ, VMP), přičemž dílčí strategie navazují svými cíli na nadřazené cíle ve strategii NMvP. Pilíře / prioritní oblasti jsou následující:

1. Posílení pozice MPV
2. Paměťová funkce
3. Vědecko-výzkumná funkce
4. Vzdělávací funkce
5. Zážitková funkce
6. Organizace, řízení, lidské zdroje
7. Investice a provoz

1. Posílení pozice MPV

Globální cíl pilíře:

Posílit roli Muzea v přírodě Vysočina jako významného aktéra v oboru muzejnictví a tradiční lidové kultury Pardubického kraje s přesahem do kraje Vysočina.

Ukazatel:

Počet projektů a akcí realizovaných se spolupracujícími institucemi v širokém spektru oblastí.

Hodnota:

Zvyšující se počet projektů a akcí realizovaných ve spolupráci s externími stakeholdery.

Cíle	Opatření	Ukazatele	Termín	Náklady v tis. Kč ⁸
V1.1 Mapovat možnosti rozvoje MPV	V1.1.1 Mapovat pozemky a objekty vhodné pro možné budoucí akvizice a sestavit jejich indikativní seznam	Zhotovený seznam, příp. studie proveditelnosti pro konkrétní akvizici	2024-2027	100
	V1.1.2 Mapovat prvky nemateriálního kulturního dědictví hodné zachrany, příp. vhodné pro odbornou spolupráci (např. konzultační činnost)	Zápisy z porad, jednání Realizace konkrétních projektů	2024-2033	550 včetně externích zdrojů
V1.2 Zkvalitňovat prezentaci značky MPV	V1.2.1 Ve spolupráci s vedením NMvP naplňovat Marketingovou strategii NMvP	Naplněná strategie	2024-2033	dle ročních rozpočtů
	V1.2.2 Pravidelně informovat o programové nabídce muzea zástupce samosprávy, destinačního managementu, média, partnery a ostatní organizační složky NMvP	Počet odeslaných propagačních zpráv oficiálními komunikačními kanály muzea	2024-2033	0

⁸ Uváděné náklady jsou indikativní a vychází z cenové hladiny roku 2023

	V1.2.3 Posílit cílenou propagaci prvků nemateriálního kulturního dědictví v programech a činnosti MPV včetně jevů zapsaných v seznamech UNESCO	Počet odeslaných propagačních zpráv oficiálními komunikačními kanály muzea	2024-2033	550 včetně externích zdrojů
	V1.2.4 Zlepšit propagaci PR Betlém Hlinsko a informovanost o možnosti prohlídek přímo v místě	Počet návštěvníků se vstupenkou na okruhy v areálu Betlém	2024-2033	200
V1.3 Rozvíjet spolupráci s klíčovými stakeholdery	V1.3.1 Aktivně se podílet na tvorbě koncepčních dokumentů NMvP a spolupracovat na projektech s dalšími organizačními složkami NMvP	Počet společných projektů a interakcí	2024-2033	0
	V1.3.2 Aktivně spolupracovat s Pardubickým krajem a obcemi regionu na společných projektech a aktivitách a na rozvoji činností Regionálního pracoviště pro tradiční lidovou kulturu	Počet společných projektů a interakcí Smlouvy o spolupráci	2024-2033	dle ročních rozpočtů MPV a samospráv
	V1.3.3 Vstupovat do spolupráce s dalšími paměťovými institucemi primárně v regionu, s destinačními organizacemi a dalšími stakeholdery regionu	Počet partnerů Počet společných projektů a interakcí	2024-2033	dle ročních rozpočtů a finančních možností partnerů
V1.4 Monitorovat možnosti pro externí zdroje financí	V1.4.1 Ve spolupráci s partnery a vedením NMvP monitorovat a navrhnout externí zdroje pro financování projektů muzea a doplnění personálních kapacit (investičních, vzdělávacích, vědecko-výzkumných atd.)	Počet navržených projektů a možných zdrojů	2024-2027	0
V1.5 Propojit areály MPV s dalšími cíli v okolí, posílit regionální rozměr	V1.5.1 Spolupracovat s městem Hlinsko, regionálními MAS a mikroregiony na propojení areálů MPV a dalších turistických cílů v regionu, zapojovat se do marketingových produktů cestovního ruchu	Aktivity a projekty propojující více cílů Počet marketingových produktů cestovního ruchu	2024-2033	500

2. Paměťová funkce

Globální cíl pilíře:

Zajistit kvalitní sbírkotvornou činnost a odpovídající depozitární prostory pro sbírkové předměty.

Rozvíjet péči o materiální i nemateriální kulturní dědictví včetně prvků tradiční lidové kultury v Pardubickém kraji zapsaných na seznam UNESCO.

Ukazatel:

Počet (podíl) sbírkových předmětů evidovaných v CES a uložených v adekvátních podmínkách.

Hodnota:

Zajištěné depozitární prostory, cca 70 % sbírkových předmětů evidovaných a uložených ve vyhovujících podmínkách.

Cíle	Opatření	Ukazatele	Termín	Náklady v tis. Kč
V2.1 Rozvíjet sbírkotvornou a dokumentační činnost	V2.1.1 Budovat sbírku MPV dle Koncepce sbírkotvorné činnosti NMvP	Počet zápisů do CES	2024-2033	200
	V2.1.2 Inventarizovat, katalogizovat, doplňovat a vyhodnocovat sbírkové předměty a jejich celky	Počet inventarizovaných předmětů Počet karet druhostupňové dokumentace	2024-2033	0
	V2.1.3 Digitalizovat sbírkový fond	Počet digitalizovaných předmětů	2026-2033	300
	V2.1.4 Zpracovávat a systematizovat dokumentační fondy	Zpracované fondy	2024-2033	0
	V2.1.5 Identifikovat a redokumentovat tradiční nemotnou lidovou kulturu regionu	Počet dokumentů	2024-2033	60

V2.2 Zvyšovat kvalitu péče o sbírkové a pomocné fondy	V2.2.1 Rekonstrukce a vybavení centrálního depozitáře v objektu Wilsonova 834	Projektová dokumentace, rekonstrukce, kolaudace	2024-2028	viz opatření 7.1.1
	V2.2.2 Ošetřit a přesunout sbírky do nového depozitáře	Přesunuté a ošetřené sbírky v centrálním depozitáři	2027-2033	6 000
V2.3 Doplnovat expoziční areály a pečovat o stav památkově chráněných objektů	V2.3.1 Zajistit transfer stodoly z Boru u Skutče do areálu Veselého Kopce (dle zásobníku akcí NMvP)	Projektová dokumentace Realizovaný transfer	2024-2026	viz opatření 7.1.1
	V2.3.2 Realizovat generální rekonstrukci vodního hamru ve Svobodných Hamrech	Opravený přístupný objekt	2027-2028	viz opatření 7.1.1
	V2.3.3 Zpracovat interpretační plány, libreta a scénáře pro jednotlivé expoziční areály	Zpracované dokumenty	2024-2033	500
	V2.3.4 Pravidelně udržovat expoziční objekty ve všech areálech	Udržované expoziční objekty	2024-2033	6 000
V2.4 Zajistit adekvátní péči o zeleň a kulturní krajinu v areálech MPV	V2.4.1 Udržovat zeleň, krajinu a zemědělské plochy a zkvalitňovat péči o ně	Zeleň, krajina a plochy v dobrém stavu	2024-2033	3 000
	V2.4.2 Dokumentovat, uchovávat a pečovat o prvky a jevy spojené s tradičními zemědělskými činnostmi a o původní zemědělské odrůdy plodin	Počet prvků a jevů tradičního zemědělství	2024-2033	200

V2.5 Rozvíjet péči o nemateriální kulturní dědictví	V2.5.1 Rozvíjet činnost Regionálního pracoviště pro tradiční lidovou kulturu, identifikovat a dokumentovat projevy tradiční lidové kultury	Počet dokumentovaných jevů TLK	2024-2033	dle ročních rozpočtů a příspěvku kraje
	V2.5.2 Spolupracovat s nositeli znalostí v oblastech nemateriálního kulturního dědictví, podporovat zachovávání a přenos tradic, prvků tradiční lidové kultury a řemesel na další generace, včetně jevů zapsaných na seznam UNESCO	Počet spolupracujících a akcí, do kterých jsou zapojeni	2024-2033	dle ročních rozpočtů a příspěvku kraje
	V2.5.3 Rozvíjet spolupráci s nositeli místních tradic lidové kultury, podporovat dokumentaci, zachovávání a přenos lidových tradic, prvků TLK a řemesel na další generace (např. zapojování nositelů TLK do programů apod.)	Počet spolupracujících nositelů TLK Počet dokumentovaných jevů TLK	2024-2033	500

3. Vědecko-výzkumná funkce

Globální cíl pilíře:

Aktivně se podílet na plnění vědecko-výzkumných úkolů Národního muzea v přírodě, výsledky vědecko-výzkumné činnosti zacílit na poznání, dokumentaci a podporu uchování projevů hmotného a nehmotného kulturního dědictví s využitím pro prezentační potřeby Muzea v přírodě Vysočina.

Ukazatel:

Počet vědecko-výzkumných výsledků.

Hodnota:

Alespoň 5 realizovaných výsledků jako výstupů vědy a výzkumu za sledované období 2024-2033.

Cíle	Opatření	Ukazatele	Termín	Náklady v tis. Kč
V3.1 Podporovat vědecko-výzkumnou činnost odborných zaměstnanců MPV	V3.1.1 Podílet se na zpracování a realizaci cílů DKRVO v rámci NMvP (v souvislosti s prezentační činností muzea)	Počet výstupů v databázi VaVal	2024-2033	dle rozpočtu schválené dotace
	V3.1.2 Zapojovat se do projektů externí spolupráce v oblasti VaVal	Počet realizovaných spoluprací, počet podaných a realizovaných projektů VaVal	2024-2033	dle konkrétních projektů
V3.2 Rozvíjet ediční činnost	V3.2.1 Vydávat odborné a popularizační publikace, články a statě z oblasti hmotné a nehmotné lidové kultury včetně metodik vycházejících z vlastních výzkumů a experimentální etnologie	Počet realizovaných výsledků	2024-2033	1 000

4. Vzdělávací funkce

Globální cíl pilíře:

Rozvíjet širokou nabídku kvalitních edukačních programů pro všechny věkové skupiny a další specifické skupiny (např. zdravotně znevýhodnění) a uspokojit co největší počet zájemců o účast na nich.

Ukazatele:

Počet realizovaných edukačních programů pro různé cílové skupiny (MŠ, ZŠ, SŠ, dospělí, seniory, zdravotně znevýhodnění, cizojazyční apod.).

Počet nově vytvořených či aktualizovaných edukačních programů.

Hodnota:

Stabilní, případně vzrůstající trend v počtu realizovaných edukačních programů.

Minimálně 10 nově vytvořených či aktualizovaných edukačních programů ve sledovaném období 2024–2033.

Cíle	Opatření	Ukazatele	Termín	Náklady v tis. Kč
V4.1 Zkvalitňovat a zefektivňovat nabídku edukačních aktivit	V4.1.1 Aktivně spolupracovat při tvorbě dlouhodobé koncepce edukačních programů a aktivit a naplňovat ji	Dokončená koncepce Počet realizovaných opatření	2025 2025–2033	0
	V4.1.2 Podporovat a koordinovat zapojení externích subjektů do realizace edukačních programů a aktivit	Počet aktivit ve spolupráci s externími subjekty	2024–2033	300
	V4.1.3 Optimalizovat počet programů a jejich kapacitu, zpracovat plán nabídky edukačních programů pro různé cílové skupiny	Revidovaná nabídka programů	2024–2028	0
	V4.1.4 Provádět hodnocení vzdělávacích programů s využitím zpětné vazby od účastníků, pravidelně aktualizovat programy	Provedené hodnocení	2024–2033	dle ročních rozpočtů

V4.2 Zkvalitnit zázemí a podmínky pro edukační činnost	V4.2.1 Rozšířit prostory pro edukační programy v PR Betlém (objekt čp. 182)	Rekonstruovaný a vybavený objekt	2026-2027	viz opatření 7.1.1
V4.3 Posílit spolupráci se školami	V4.3.1 Spolupracovat se školami během tvorby vzdělávacích programů, zjišťovat potřeby škol	Počet aktivit v rámci spolupráce	2024-2033	0
	V4.3.2 Umožňovat odborné praxe studentům SŠ a VŠ, spolupracovat při zadávání a zpracování studentských prací, nabízet přednášky zaměstnanců MPV na školách	Počet nabídek praxí studentů a nabídka témat studentských prací	2024-2033	0

5. Zážitková funkce

Globální cíl pilíře:

Prezentovat tradiční lidovou kulturu v souvislosti s každodenním životem a lidovým stavitelstvím regionu Českomoravské vrchoviny v souladu s moderními trendy v muzejnictví, poskytovat komfortní návštěvnický zážitek.

Ukazatele:

Počet návštěvníků.

Počet návštěvníků, kteří navštíví více areálů.

Spokojenost návštěvníků.

Hodnota:

Celková návštěvnost do roku 2033 dosáhne cca 75 000 vstupů ročně při respektování udržitelného cestovního ruchu.

Alespoň 5 % všech prodaných vstupenek bude na více areálů.

Vysoká spokojenost návštěvníků dle dotazníku (min. 90 % by doporučilo muzeum známým).

Cíle	Opatření	Ukazatele	Termín	Náklady v tis. Kč
V5.1 Zvyšovat atraktivitu muzea, inovovat způsoby prezentace	V5.1.1 Pravidelně revidovat/inovovat programy, výstavní činnost, expozice, prohlídkové okruhy a další formy prezentace dle aktuálních trendů a poptávky návštěvníků, při zachování zásad interpretace	Nové prvky, jednoleté plány a programy	2024-2033	200
	V5.1.2 Provéřit a rozšířit nabídku jednoduchých interaktivních prvků v expozičních areálech (pracovní sešity, stavebnice, hlavolamy, hry, šifry apod.)	Počet nových prvků	2024-2033	500

	V5.1.3 Zapojit do expozic citlivě moderní technologie (zajímavý obsah přes QR kódy, audionahrávky, kvízy, zvukové a čichové prvky, virtuální/rozšířenou realitu apod.)	Počet nových prvků	2024-2026	500
	V5.1.4 Cíleně prezentovat jevy hmotné a nehmotné tradiční lidové kultury včetně tradic soužití člověka s přírodou v rámci činnosti Regionálního pracoviště pro TLK	Počet tematických programů a jejich účastníků	2024-2033	dle ročních rozpočtů a příspěvků PK nebo MK
V5.2 Zkvalitňovat služby pro návštěvníky	V5.2.1 Zlepšit služby pro cizojazyčné návštěvníky - audioprůvodce a rozšíření jazykových mutací (např. angličtina, polština) - zvyšovat jazykové znalosti zaměstnanců	Počet cizojazyčných návštěvníků Počet cizojazyčných služeb Počet jazykově vybavených zaměstnanců	2024-2033	100
	V5.2.2 Pravidelně ověřovat úroveň služeb nabízených nájemci objektů, ve spolupráci s nimi informovat návštěvníky o jejich nabídce	Uspokojivá úroveň služeb partnerů v areálech MPV	2024-2033	0
	V5.2.3 Usilovat o zajištění lepšího signálu mobilních operátorů na Veselém Kopci a ve Svobodných Hamrech	Dostupný signál mobilních operátorů	2024-2025	dle ročních rozpočtů
V5.3 Rozvíjet výstavní činnost	V5.3.1 Zpracovat střednědobý plán výstav	Plán výstavní činnosti	2024	0
	V5.3.2 Rozšířit výstavní prostor v objektu Mokrá Lhota (půda) na Veselém Kopci a výstavní prostory v čp. 178 v PR Betlém	Využitý půdní prostor	2024-2029	viz opatření 7.1.1
	V5.3.3 Doplnovat a modernizovat výstavní mobiliář včetně citlivého zapojení moderních technologií	Dostatečný moderní mobiliář	2024-2033	1 500

V5.4 Zlepšit zázemí a infrastrukturu pro návštěvníky	V5.4.1 Zlepšit zázemí a infrastrukturu pro návštěvníky na Veselém Kopci - veřejné WC (vytvořit), bezbariérový přístup k pokladnám, stojany a nabíječky na kola, úschovna zavazadel, zesílení WiFi	Realizace opatření, vybudování WC apod.	2024-2026	5 000 (z toho 3 700 WC)
	V5.4.2 Zlepšit zázemí a infrastrukturu pro návštěvníky hamru ve Svobodných Hamrech – veřejné WC, pokladna a zázemí pro průvodce	Realizované zázemí	2028-2029	viz opatření 7.1.1
	V5.4.3 Vytvořit odpočinkové a zážitkové zóny v areálech MPV	Počet zón a prvků	2025-2028	1 000
	V5.4.4 Zlepšit podmínky pro parkování u areálů MPV - Vyjednat s obcí Vysočina rozšíření parkoviště včetně veřejného WC - Ve spolupráci s městem Hlinsko vyřešit systém parkovišť a jejich zaměření (pro místní / turisty apod.)	Rozšířené kapacity parkovišť pro návštěvníky MPV	2024-2026	dle finančních možností obcí
V5.5 Zlepšit dostupnost areálů MPV a jejich vzájemné propojení	V5.5.1 Usilovat o navýšení počtu stávajících spojů hromadné dopravy Nové dopravní spojení dostatečně propagovat	Snížení zatížení parkovišť	2024-2028	0
	V5.5.2 Zajistit ve spolupráci s externím subjektem půjčovnu kol (případně koloběžek) mezi areály MPV	Zřízení půjčovny	2024-2028	0
V5.6 Motivovat návštěvníky k návštěvě více areálů	V5.6.1 Zavést a realizovat dvoudenní okružní vstupenky na více areálů, podpořit využití kombinovaných vstupenek např. propagací stezek, pomocí her, putovních aktivit apod.	Zavedení vstupenek Počet prodaných kombinovaných vstupenek	2024-2033	dle ročních rozpočtů

6. Organizace, řízení, lidské zdroje

Globální cíl pilíře:

Zajistit dlouhodobě udržitelnou a efektivní organizaci lidských zdrojů a synergii v rámci NMvP k zabezpečení plynulého návštěvnického provozu muzea i všech oblastí odborné činnosti v návaznosti na stejnojmenný pilíř ve Strategii rozvoje Národního muzea v přírodě.

Ukazatel:

Dostatečné personální zajištění muzea pro všechny jeho funkce, a to pomocí interních zaměstnanců MPV, zaměstnanců vedení NMvP i externích partnerů a dobrovolníků.

Hodnota:

Všechny funkce muzea jsou dostatečně pokryty personálně, je zpracovaný seznam zaměstnaneckých pozic pokrývajících všechny funkce. Je nastavená efektivní dlouhodobá spolupráce s externími partnery a dalšími pomocníky.

Cíle	Opatření	Ukazatele	Termín	Náklady v tis. Kč
V6.1 Zvyšovat kompetence a odbornost zaměstnanců MPV	V6.1.1 Zvyšovat kompetence a kvalifikaci zaměstnanců MPV prostřednictvím účastí na odborných i obecných školeních, jazykových kurzech apod. (v návaznosti na Strategii rozvoje NMvP, cíl N6.1)	Počet školení Počet proškolených zaměstnanců	2024-2033	200
	V6.1.2 Komunikovat personální potřeby s NMvP a realizovat personální opatření v návaznosti na personální opatření N6.4.5	Počet realizovaných opatření	2024-2033	0
V6.2 Budovat vztahy, pocit sounáležitosti a vzájemné pomoci s místní komunitou	V6.2.1 Zavést a realizovat dobrovolnický program	Počet aktivních pomocníků	2024-2033	100

7. Investice a provoz

Globální cíl pilíře:

Realizovat investice pro zajištění dobrého stavu expozičních objektů a dostatečný počet provozních objektů MPV (depozitář, zázemí ve všech areálech aj.).

Ukazatel:

Počet objektů MPV v dobrém stavu.

Dostatek provozních objektů (depozitář, dílna, zázemí aj.).

Hodnota:

Všechny objekty MPV jsou v roce 2033 v uspokojivém stavu.

MPV disponuje depozitářem, centrální dílnou, všechny areály mají dostatečné zázemí pro návštěvníky i personál (WC, technické zázemí apod.).

Cíle	Opatření	Ukazatele	Termín	Náklady v tis. Kč
V7.1 Realizovat hlavní investiční projekty	V7.1.1 Realizovat významné investiční projekty související s pamětovou, vzdělávací a zážitkovou funkcí muzea - Projekt, rekonstrukce a vybavení depozitáře Wilsonova 834 (viz V2.2.1) - Transfer stodoly z Boru u Skutče (viz V2.3.1) - Rekonstrukce hamru ve Svobodných Hamrech a zázemí (viz V2.3.2 a V5.4.2) - Edukační prostory v PR Betlém (viz V4.2.1) - Výstavní prostory v areálu Veselý kopec (Mokrá Lhota) a v PR Betlém č.p. 178 (viz V5.3.2) - Zabezpečovací systémy EPS a EZS (viz N7.4.2) - Opatření zajišťující energetické úspory (viz N7.2.2) Pro významné projekty zpracovat studie proveditelnosti	Realizované projekty, studie proveditelnosti		Odhad nákladů:
			2024-2028	48 000
			2024-2026	8 000
			2027-2028	5 000
			2028-2029	3 000
			2024-2029	1 000
			2024-2033	20 000
			2024-2028	9 000
				Celkem cca 94 mil. Kč

	V7.1.2 Realizovat projekt alternativního zdroje vody pro pohon technických objektů v areálu Veselý Kopec	Vybudovaný zdroj vody s cirkulací	2025-2026	3 000
	V7.1.3 Vybudovat objekt centrální dílny v Hlinsku pro MPV	Vybudovaná dílna	2028	20 000
V7.2 Zajistit udržitelný rozvoj MPV	V7.2.1 V návaznosti na cíl N7.2 realizovat opatření zaměřená na udržitelnost, klimatickou a společenskou odpovědnost (např. energetické úspory, třídění a snižování odpadu, snižování uhlíkové stopy, odpovědná a lokální spotřeba, spolupráce s místní komunitou, koncepce udržitelnosti apod.)	Počet opatření	2024-2033	700
	V7.2.2 V rámci udržitelných zdrojů zvýšit kapacitu připojení elektrické energie na Veselém Kopci	Zvýšená kapacita el. energie	2025	dle ČEZ
V7.3 Zajistit materiální, technické vybavení a údržbu	V7.3.1 Zajistit pravidelné opravy a údržbu provozních objektů, cest a prostranství	Provedené opravy a údržba	2024-2033	10 000
	V7.3.2 Obnovovat vozový park, strojní a technické vybavení, včetně audiotechniky a ICT (viz cíl N7.3)	Počet položek nového vybavení	2024-2033	20 000

4 Implementační část

Pro prvních pět let platnosti strategie je zpracován **Střednědobý plán na roky 2024-2028** v tabulkové příloze, který je podrobně popsán ve Strategii rozvoje Národního muzea v přírodě 2024-2033, kapitole Implementační část.

Evaluace strategie probíhá zejména prostřednictvím vyhodnocení každoročního **Akčního plánu**. Příprava Akčního plánu i **Zprávy o plnění Akčního plánu** je popsána v téže kapitole nadřazené Strategii rozvoje NMvP. MPV se do přípravy i vyhodnocení zapojuje formou dodání potřebných informací a požadavků a na úrovni NMvP je zastoupeno ředitelkou.

Aktualizace a evaluace této strategie bude realizována ve stejném časovém období jako aktualizace a evaluace Strategie rozvoje Národního muzea v přírodě.

Na přípravě textů se podíleli pracovníci Národního muzea v přírodě:

Mgr. Radek Bryol Ph.D.; Mgr. Pavel Bulena; Bc. Helena Cábová; Ing. Věra Cábová; Mgr. Lenka Drápalová; Ing. Milan Gesierich; PhDr. Magda Křivanová; PhDr. Eva Kuminková, Ph.D.; Ing. Jindřich Ondruš; Jan Pešava; Ing. Jaroslav Polášek; Bc. Nikola Pospíšilová; Václava Rothanzlová; Ing. Hana Skácalová; Mgr. Markéta Šimčíková; Ing. Petra Valíčková; PhDr. Ilona Vojancová; Vítězslav Zachrdla
a další pracovníci Národního muzea v přírodě

Pro přípravu analytických a strategických textů využilo Národní muzeum v přírodě poradenských služeb společnosti KROKEM s.r.o. / KREIA group a kol.:

MgA. Ing. Tereza Raabová; Ph.D. Mgr. Ondřej Špaček; Ing. Lenka Smékalová, Ph.D.; RNDr. Pavel Bednář, Ph.D.; Mgr. Bc. Libor Rosenzweig; PhDr. Pavel Douša, Ph.D. a další